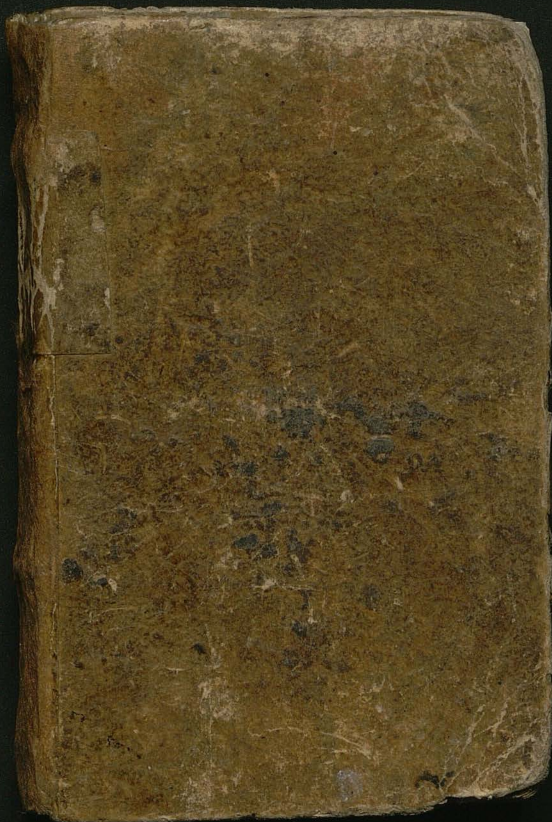

PVGNA SPIRITVALIS.

TRACTATVS VERE' AVREVS: DE PERFECTIONE VITÆ CHRISTIANÆ.

Olim Hispanicè à R. P. Ioanne Castaniza monacho Benedictino Monasterij Onniensis professo editus, postea Italicè, Germanicè: ac tandem redditus Latinè à R. D. IOD. LORICHIO, S. Theolog. Doct. & Profess. in Acad. Friburg. Brisgoiæ.

Editio nouissima ad exemplar Hispanicum autoris castigata, & aucta.

DVACI,
Ex Typographia BALTAZARIS BELLERI, Anno 1625.

APPROBATIO.

HIc liber cui titulus, PVGNA SPIRITVALIS, tractans de perfectione vitæ Christianæ, in Latinum translatus, & antè latinè editus, denuò vtiliter excudetur. Actum Duaci 25. Maij 1612.

Georgius Coluenerius S. Theol. Doct. & Profess. & librorum in Academia Duacena Censor & Visitator.

PVGNA SPIRITVALIS.

SIVE

DE PERFECTIONE VITÆ CHRISTIANÆ.

CAPVT I.

Quibus in rebus perfectio Christiana consistat: & de quatuor ad eam obtinendam necessariys.

DILECTE in Christo fili: si tibi curæ ac cordi est, sublimitatem Christianæ perfectionis assequi: ac

cum Domino Deo tuo vniri, vnuſque cum eo ſpiritus effici (quo ſanè nec vtilius, neque præſtãtiùs diuiniuſq; ab homine quicquã fieri excogitariq́ue poteſt) ſcire te ante omnia oportet, quibus in rebus perfecta ſpiritualis vita conſiſtat.

Sunt enim nonnulli, qui horum conſideratione debita neglecta arbitrantur perfectionẽ hanc potiſſimum conſiſtere in auſteritate vitæ, hoc eſt carnis caſtigationibus, vſu ciliciorũ, ieiunijs, vigilijs, horumq́ue ſimilibus, aſperis exercitijs, afflictionibuſq́ue corporis.

Alij vero, præſertim fœminæ, leuiter ſibi perſuadent, ſe

in perfectione ista spirituali plurimum profecisse, si multas quotidie preces recitent, Missas plures audiant, frequenter confiteantur, sacramq; Communionem accipiant.

Sunt & alij non pauci, & inter hos etiam quidam Religiosi, in claustris degentes qui perfectionem hanc arbitrantur consistere in choro frequentando, in regularis silentij custodia, vita solitaria, reformata regulari disciplina, itaque alius in illo, alius in alio istiusmodi pio exteriori exercitio eam constituit: longè aliter quam se res habet. Tametsi enim exercitia illa ex-

teriora pia, multum ad iſtam ſpiritualem perfectionem iuuent; non eſt tamen ea tota in iſtorum obſeruatione conſtituta. Conferunt ſine dubio ea exercitia, vt ijſdem ſe prudenter occupans, facilius obtineat gratiam Spiritus ſancti ad ſuperandam fragilitatem carnis ſuæ. Sed & muniunt hominem, armaturamque ei præſtant aduerſus inſidias atque incurſus communis, infeſtiſſimique hoſtis noſtri, ac tandem etiam proſunt ad multa pietatis opera facilius fæliciuſque præſtanda; præſertim Tyronibus ſeu Nouitijs in hac ſpirituali palæſtra.

Quinetiam iam exercitatis & confirmatis in illa ſpirituali palæſtra, afferunt fructus ſpiritus multiplices: qui corpus ſuum propterea affligũt quòd Deum creatorem ſuum eo offenderunt: & vt illud ad ſeruitium Dei adſuefaciant, Silent, etiam atque in ſolitudine viuunt, vt omnem peccandi occaſionem deuitent, & abſque mundi huius impedimentis tranquillius, fæliciuſque meditationibus cæleſtibus vacare poſſint. Ad hæc deuoti & attenti ſunt in diuinis officijs, exercent ſe frequenter in operibus charitatis, in precibus, & frequenti ſacra Commu-
 nione;

nione; non aliam ob causam, quàm ob honorem ac gloriam diuinæ Majestatis, & vt per sanctam charitatem Domino Deo suo vniri valeant.

Qui verò in istiusmodi exterioribus exercitijs quiescũt, in ijsque suum finem constituunt; sæpè labuntur in grauia pericula salutis suæ: non quidem propter ipsa exercitia exteriora (quæ suaptè natura bona sunt, & plurimorum sanctorum exemplis commendata:) sed quod dumtaxat attenti sint ad ista exteriora exercitia; hominem autem suum interiorem sinant naturalibus suis affectibus indulgere,

& dia-

& diaboli laqueis innecti. Nã vbi malignus ille hostis eos videt in talibus exercitijs à recta via aberrare; non solum sinit eos in ijsdem quietè, ac cum iucunditate quadam pergere: sed & habenas eis laxat; vt videantur sibi iamiam velut in delitijs Paradisi (quas pro vana sua persuasione leuiter imaginantur ac fingunt) obambulare, Deumq́ue in seipsis loquentem audire. Vnde & in meditationibus suis curiosis atque profundis absorpti tantam quandoque suauitatem, iucunditatemq́ue experiuntur, vt se putent à mundo, omnibusq́ue creaturis sejun-

ctos, & velut extra se in tertiũ vsque cœlum raptos.

Sed quàm grauiter hi omnes semet decipiant, quamque longè à vera perfectione aberrent; ex reliqua ipsorum vita haud difficulter potest iudicari. Sunt enim vt plurimum homines singulares curiosi, & in vitam, moresque aliorum oculati censores, contraque eorumdem facta, murmurantes. Et cum ipsis aliquid errati obijcitur; vel à solitis suis exercitijs (quæ ex arida potissimum consuetudine factitant) nonnihil impediuntur: aut ordinaria eis communio negatur; confestim videris

eos iracũdia incenſos, inquie-
tos, deſperabundos.

Quid ſi etiam Deus (vt eos
ad veram ſui cognitionem re-
ducat) infirmitatem aut tri-
bulationem quampiam eis im-
mittat aut obuenire permittat
(huiuſmodi enim numquam
niſi diuina annuente volunta-
te cuiquam cõtingunt, & ſunt
quaſi lydius lapis quo fidelita-
tem ſeruorum ſuorum Deus
probare ſolet) mox deprehen-
dere licebit, quam falſo in ſuis
exercitijs corporalibus nitan-
tur fundamento, quam corru-
pta habeant viſcera quanta-
que in eis lateat ſuperbia. No-
lunt enim ſuam voluntatem,

in omnis generis euentis, prosperis pariter & aduersis, prõptè resignare, nec seipsos sub potenti manu Dei humiliare: Nedum ad humilis atque afflicti eius filij exemplum se omnibus etiam creaturis humiliter subijciant, inimicos suos vt veros amicos æstimantes, & vt diuinæ bonitatis instrumenta, cooperatoresque salutis ac veræ reformationis, mortificationisque ipsorum, colentes. Quod sane euidens indicium est, grauissimi in quo versantur periculi. Corrupti enim sunt oculi mentis ipsorum, vt videntes opera sua exteriora (etiam si bona) mox nescio quos

quos perfectionis gradus ſibi arrogent: indeque in ſuperbiam lapſi, alios temere iudicent atque deſpiciant, nec eſt qui eos ad ſanam mentem reducat, niſi Deus eorum corda fortiter feriat, mentiſq; tenebras lumine ſuæ claritatis diſpellat, vt laqueos quibus innexi ſunt, conſpicientes, effugium quærere poſſint: Facilius namque conuertatur magnus peccator manifeſtus, quam ſimulatus iuſtus qui pallio virtutis latentem iniquitatem celat.

Vides ergo, dilecte fili, ſatis manifeſtè: perfectionem ſpiritualem in prædictis operibus

ac persuasionibus nullatenus consistere. Scias autem in nulla re alia eam positam, quam in vera cognitione ineffabilis bonitatis & magnitudinis diuinæ: & in nostræ vilitatis, miseriæ, nullitatis, affectuumque nostrorum naturalium ad omnem malitiam procliuium, vera agnitione: Itemque in vero odio nostrarum personarum, & amore Dei: tandemque in nostræ propriæ voluntatis absoluta abnegatione, eiusdemque in diuinam voluntatem resignatione. Scilicet vt homo se totum, non solum omnipotenti Deo, sed & propter ipsũ omni etiam creaturę subijciat: & hoc

& hoc nullam aliam ob causſam, quam vt faciat, quod placitum eſt coram Deo ; cuius Majeſtati vt ab omnibus purè ſeruiatur, omniſque honor, laus & gloria tribuatur, longè digniſſimum eſt.

Hæc eſt abnegatio illa, quã Saluator noſter Chriſtus ſæpius inculcauit. Hæc eſt illa vera obedientia, ad quam Dei filius, verbo & exemplo, ſuos fideles ſeruos inuitat ac dirigit. Hęc eſt deſiderabilis Crux, quam fideles ſerui humeris ſuis imponere, & ſic Chriſtum Dominum ſuum ſequi debent. Hæc illa dilectio, quam Dominus noſter toti mundo, diſcipu-

cipulisque suis vt amicis & filijs, tam frequenter & præcipuè post nouissimam Cœnam, pedumque lotionem, serio demandauit.

Itaque dilecte fili, si sublimitatem tantæ perfectionis volueris assequi; vim tibi facias oportet: & studeas teipsum in omnibus affectibus tuis, tam leuioribus, quam grauioribus, semper vincere, animumque tuum ad hanc pugnam diligènter instruere atque armare. Etenim corona huius certaminis, nulli datur, nisi legitimè ac strenuè certauerit.

Sicut enim inter omnia certamina hoc (de quo agimus)

maximum ac difficillimum eſt:
ita & victoria ex eo reportata
longè glorioſiſſima gratiſſima-
que Deo eſt: adeò vt ſi inordi-
natos tuos affectus, etiam le-
uiſſimos, ſuperaueris, concul-
caueris, mortificaueris, exci-
deris; multò gratius obſequiũ
Deo præſtiturus ſis, quàm ſi
eis neglectis vltro teipſum vſ-
que ad ſanguinem flagelles,
vel more antiquorum arctiſſi-
mè ieiunes, aut multa infide-
lium vel peccatorum millia, ad
fidem Chriſti; pœnitentiam-
que conuertas: Tametſi enim
Dominus Deus noſter, con-
uerſionem animarũ plus amat,
quam propriæ voluntatis tuæ

in leuioribus rebus abrenun-
tiationem ; nihilominus hoc
te ſolũ ac præcipuè velle age-
reque oportet, quod ipſe abs
te vult fieri. Atque ſine dubio
plus Deo placebis ſi teipſum
in mortificatione tuorum af-
fectuum ſeriò occupes; quàm
ſi cum inordinato aliquo affe-
ctu, etiam ingentia, ac quan-
ta fieri poſſunt negotia, pre-
ſtes.

Cum ergo, dilecte fili, in-
telligas quibus in rebus perfe-
ctio Chriſtiana conſiſtat : &
quod ad eamdem obtinendam
te in continua ac graui pugna
ſemper victorem eſſe opprteat.
Par eſt vt tanquam ſtrenuus
miles

miles Christianus te quatuor rebus veluti armis necessarijs munias quibus in hac spirituali palæstra victor euadas.

Scil. { 1. Diffidentia de teipso.
2. Confidentia in Deo.
3. Iugis exercitatio.
4. Deuota oratio. }

De quibus armis, auxiliante Deo, deinceps ordine, breuiterqúe tractabimus.

CAPVT II.

De diffidentia suiipsius.

DIffidentiam tuijpsius, tribus medijs tibi compa-

rare

rare poteris: quorum primum, vt agnoſcas, verè intimeq́ue cõſideres extremam vilitatem ac miſeriam tuam: ſimulq́ue apud te certò ſtatuas, nihil prorſus te boni ex teipſo facere vnquam poſſe. Etenim homo ad faciendum opus bonũ ac meritorium apud Deum ex ſeipſo, non aliter impeditus eſt (vt ita dicam) atque grandis lapis ad motum ſurſum. Et eãdem prope inclinationem habet homo ad malum, quam grandis lapis deorſum ad terram.

Alterum medium eſt, vt hãc tui diffidentiam, quoniam ſolius Dei donum eſt, humilibus & ardentibus precibus ab ipſo effla-

efflagites. Sed prius apud te ſtatuas vereq́; agnoſcas oportet, te eadem prorſus deſtitutum eſſe, nec vmquam per teipſum eam poſſe acquirere; vt ſic totus nudus, fide conſtanti ad Deum accedas: beneq́; ſperes ipſum orationem tuam benignè exauditurum, & quam optas tuijpſius diffidentiam, copiosè largiturum. Oportet tamen orationem hanc de die in diem fieri ardentiorem: atque in eadem perſeuerando æquanimiter expectare, donec diuinæ prouidentiæ placitum ſit, iſtam tibi tuijpſius diffidentiæ gratiam clementer tribuere. Hoc ſi feceris, nihil dubi-

dubites, eam te aliquando cõsequuturum.

Tertium medium, vt si quãdoque lapsus fueris in peccatum, protinus mentis tuæ oculos, ad iam dictam vilitatem, miseriam, & ad faciendum bonum impotentiam tuam conuertas. Nisi enim eam intimé in te agnoscas, sinceréq; confitearis, numquam à lapsibus securus eris.

Quicumque enim se cum increata veritate vniri desiderat, huic suijpsius vera intimaque cognitio omninò est necessaria. Deus quippe homines superbos ac præsumptuosos sinit quandoque in graue ali-

quod

quod peccatum incidere: vt ad propriam vilitatem, fragilitatemque suam agnoscendam eos flectat ac deprimat. Et quantò cuiusque superbia maior minorúe fuerit; tantò grauius etiam aut leuius eum Deus labi permittit: vsque adeò, vt si nulla in homine superbia (sicut in Deipara Virgine Maria) esset, nunquam eum Deus in peccatum labi permitteret.

Propterea mox vbi in peccatum aliquod lapsus fueris, festina cogitationibus tuis ad humilem agnitionẽ tuijpsius, & ardentibus precibus incessanter Domino Deo tuo supplica,

plica, vt verum tuæ menti lumen infundat, ad agnoſcendam infirmitatem, miſeriamq́; tuam: ſic te deinceps à grauioribus lapſibus benignè ſeruare atq; defendere dignabitur.

Capvt III.

De confidentia in Deo.

Est quidem in hac pugna ſpirituali, diffidentia ſuiipſiús vehementer neceſſaria, & longè vtiliſſima, vt dictum eſt: nihilominus ſi ea ſola inſtructi in aciem ingreſſi fuerimus; mox aut victi ſuccumbemus, aut turpi fuga elabendum erit.

erit. Quamobrem ſuſcepta tuiipſius diffidentia, mox ad Dominum Deum tuum confugias, & pia confidentia ipſi ſupplicans, omne bonum & auxilium ab eo patienter expecta. Qua in re etiam tria te ſeruare oportet.

Primò namque auxilium tale ab ipſius Domini tui ſumma majeſtate humilibus ardentibuſque precibus inſtanter petendum eſt.

Deinde frequenter oculos mentis tuæ ad ipſum conuertens, intimè contemplaberis eius omnipotentiam, infinitamque Sapientiam: vt cui nec impoſſibile quicquam

ſit,neque graue: Cuius bonitas immenſa ac interminabilis, quæ ineffabili deſiderio ſemper parata ac prompta ſit, cuncta nobis copiosè largiendi, quæ ad ſpiritualem vitam, atque ad victoriam ab hoſtibus reportandam, ſint neceſſaria & vtilia.

Quomodo enim fiet, vt diuinus ille ac optimus Paſtor, qui poſt perditam ouem, totos triginta tres annos anxietate maxima cucurrit: eamq́ue magnis, multiſq́ue clamoribus vſque ad raucedinem, ad ſe reuocauit: itemq́ue per ſalebroſam ac ſpinoſam viam ita quæſiuit, vt ſanguiné etiam ſuum pro-

propterea fundere, vitamq́ue amittere debuerit: quomodo fiet, inquam, vt is benignissimus Pastor, suos misericordes oculos, ab oue illa perdita iam ad ipsum clamante, Pastoremq́ue suum anxiè quærente, auertat auresue suas benignas ad eius clamorem obturet. Quomodo, quæso, promissionis suæ obliuisci poterit, vt eam non suscipiat in humeros suos, festumq́ue exultationis cum Angelis suis in cælis, super ea reducta non celebret?

Aut quis vmquam credat, Dominum Deum nostrũ, qui magno desiderio cupit habitare in cordibus nostris, in ijsq;

nobiſcum conuiuari: & ad diſtribuendos ſuos cæleſtes theſauros, ianuam cordis noſtri continuè pulſat: eum velle aures ſuas occludere, ſuumque acceſſum negare, tunc cum homo iam cor ſuum ipſi aperit, ipſumque ad conuiuandum in eo, humillimè ac enixiſſimè inuitat?

Tertiò ad acquirendam confidentiam in Deo ſolo, requiritur frequens meditatio veritatis ſacrarum Scripturarum: quæ multis in locis manifeſtiſſimè nobis teſtantur, quòd confidentes in Domino Deo noſtro, numquam confuſi ſint.

Eſt

4. Eſt præterea adhuc modus alius, quò & ſuijpſius diffidentiam, & in ſolò Deo confidentiam homo poteſt acquirere: Scilicet, vt in omnibus operibus tuis, priuſquam aliquod incipias; teipſum cogitationibus tuis ad conſiderationem tum fragilitatis tuæ, tum omnipotentiæ bonitatiſque Dei conuertas: dein operari incipias.

Hunc ordinem niſi in operibus tuis diligenter obſeruaueris, ſæpè deprehendes te deceptum, cùm putares te cum magna in Deum confidentia opus ſuſcepiſſe. Quia præſumptio atque ſuperbia tantopere

adhærent ac infixæ ſunt homini, vt in tota vita ſua ab ijſdem vix expurgari valeat. Sic ergo actiones tuas ordinabis, vt conſideratio fragilitatis, vilitatiſque tuæ, ſimul & diuinæ omnipotentiæ ad te iuuandum promptiſſimæ, opus ipſum antecedat.

Præterea attende ſedulo, ne te ipſum decipias: ſæpe enim tibi videbitur, te diffidentiam tuijpſius, & confidentiam in Deo iam aſſecutum eſſe: cùm tamen adhuc longè aliter affectus ſis. Quod ex tui animi moribus, ſi quandoque labaris, facile cognoſces. Nam ſi lapſus, in te triſtitiam ac inquie-

quietudinem excitet, atque de progreſſu bonorum operum te velut deſperare faciat: euidens ſignum eſt, te in teipſo ſolo, & non in Deo confidere, Et quantò hæc in te ipſo confidentia ac deſperatio maior, minorúe fuerit: hoc quoque maior, minorúe in te erit tua de teipſo diffidentia, & in Deo ſolo confidentia. E contrario, ſi veram de teipſo diffidentiam, & in Deo ſolo confidentiam in te habueris: non magnoperé miraberis lapſus tuos, non multum propterea triſtaberis, neque anxius eris: quoniam agnoſcis illos ex tua fragilitate cõtigiſſe: proptereaq;

non minuent in te confidentiam in Deum ſolum. Iraſceris quoque tibi propter eoſdem lapſus corde contrito, non ob aliam cauſam, quàm quòd Dominum Deum tuum offendiſti. Hæc agens, diffidentiam de teipſo magis ac magis in te excitabis, & confidentiam in Deum ſimul augebis : vnde paulatim in te accendetur vehemens zelus, obtinendi in ſuſcepta ſpirituali pugna victoriam, omneſq; hoſtes tuos vſque ad internecionem perſequendi.

Quod equidem vellē quoſdam homines ſpirituales diligenter attendere: qui cùm ali-

quando

quando in defectus incidunt, valdè impatientes redduntur. Ideoque nec quiescunt, donec ad Patrem suum spiritualem seu Confessarium veniant, vt suæ potius anxietatis quodpiã solatium accipiant, quam ob alias pias ac rectas causas: cùm tamen ad eum ideo solùm deberent accedere, vt à commissis peccatis per absolutionem expurgarentur: & per sacræ Communionis sumptionem, spirituale quoddam robur cõtra hostes suos acquirerent.

CAPVT IV.

De exercitatione: & primùm de intellectu: & quomodo ab Ignorantia & Curiositate custodiendus sit.

IVVANT quidem multum in pugna ſpirituali, diffidentia ſuijpſius, & in Deo ſolo confidentia: vt hactenus oſtendimus: at ſola non valent ad obtinendam victoriam, neque ad firmam hominis à lapſibus cuſtodiam. Idcirco præter iſta duo, ad pugnam hanc etiam neceſſaria eſt EXERCITATIO, quam ſuperiùs tertium genus ar-

armorum ſpiritualium ſtatuimus.

Exercitatio autem hæc potiſſimum conſiſtit in recto ac pio vſu intellectus & voluntatis hominis.

Et primùm quidem intellectus ſedulò cuſtodiendus eſt à malis duobus: Ignorantia, & Curioſitate. Ab Ignorantia, quòd intellectum oporteat eſſe purum ac lucidum, vt cognoſcamus quæ nobis ad ſuperandas paſſiones affectuſq; noſtros ſint neceſſaria.

Lumen autem quo intellectus ad iſta cognoſcenda illuſtratur, duobus medijs acquiritur.

Prius ac pręcipuum est oratio: vt intimis suspirijs inuoces ac ores Spiritum sanctum, pro infusione luminis huius in animam tuam.

Posterius est quotidiana exercitatio, vt omnes res, actiones atque negotia tua accuratè profundéq; consideres: non solùm secundùm exteriorem aspectum, sed potius in seipsis verè ac intimè. Nam si in hac consideratione te aliquandiu sedulò exercueris, facilè deinceps intelliges quæ res & actiones bonæ aut malæ sint: quæ item verè bonæ, & quæ exterius dumtaxat appareant esse bonæ. Et hæ quidem posteriores,

riores, multa ac ſplendida bona foris promittunt, ſed nihil reipſa præſtant, nec vllam menti noſtræ quietem afferunt.

Quamobrem, dilecte fili, attende diligenter ad ea quæ tibi iam ſum dicturus: multum enim te ad feliciter pugnandum iuuabunt. Itaque vt naturam ac proprietates rerum omnium quæ nobis quotidiè occurrunt, rectè intelligas, fac ſedulò vt voluntatem tuam puram ac liberam ſerues ab omni motu, affectu ac amore, qui non diriguntur aut in Deum ipſummet, aut in media quæ adducunt ad eum.

Nam vt intellectus bonum à malo rectè queat discernere, necesse est vt id faciat priusquam voluntas aliquod eorum eligat vel reprobet. Tunc enim adhuc purus est, vt haud obscurè possit cognoscere quid bonum verè sit, quidúe malum. Posteaquam autem voluntas in rem aut opus quodpiam consentit: mox impeditur intellectus, vt istud verè cognoscere non possit: voluntatis quippe consensus interueniens, rem aut opus istud vsque adeò inuoluit atque obscurat: vt intellectui longè melior atque splendidior foris appareat, quam reuera sit. Et si eam

eam ſic voluntati repræſentat, ſit vt maiori deſiderio eam proſequatur atque perquirat, ſiue in ſeipſa verè bona, ſeu mala fuerit. Et quanto voluntatis deſiderium aut amor ardentior eſt, tanto craſſius intellectum obnubilat: Is deinde ſic deceptus, voluntatem ad eandem rem magis amandam inuitat. Vnde accidit vt hæ duæ præcipuè potentiæ in hominis anima, tantopere decipiantur ac ſeducantur, vt ſubinde ex his tenebris, in alias, & ex hoc errore in grauiorem dilabantur.

Proinde diligenter caueas, ne rem aut opus quodpiam ap-

petas amesque, nisi prius adhibitis, intellectus examine, & oratione, ad Deum pro gratia illuminationis, ad istud verè cognoscendum, sitne bonum an malum. Atque hoc non solùm in omnibus alijs rebus, operibusque faciendum, sed & in pijs ac sanctis; quia licet hæ posteriores in seipsis bonæ sint; potest tamen contingere, vt propter circumstantias temporis, loci, multitudinis, aut obedientię, tibi bonæ non sint. Vnde sæpe factũ, vt multi suorum laudabilium piorumque laborum, graue passi sint naufragium.

Intellectum tuum etiam diligen-

ligenter continebis à curiositate: ne quid hauriat, quod te ab obtinenda in hoc prælio victoria impediat. Curiosa enim disquisitio rerum terrenarum, quæ tibi necessariæ non sunt, Venenum est animæ, etiamsi quandoque permissum sit eas scire. Contineas ergo intellectum tuum quatenus poteris, & coneris eum reddere insipientem. Nouitates, mutationes in mundo magnas aut exiguas; si ad te nihil attinent, animo exclude. Et quoties ea audire aut spectare oportet, semper in voluntate ijsdem contradicito. Quinetiam in cognoscendis rebus cælesti-

bus, humilem te ſemper ac ſobrium exhibe: neque aliud quicquam ſcire deſideres, quã Chriſtum tuum crucifixum, eiuſque vitam & mortem. Reliqua autem omnia abs te repelle: ſic facies Domino Deo tuo obſequium gratiſſimum: quoniam ipſe inter amicos optimos numerat eos qui nolunt ſcire plura, quàm quæ eis neceſſaria ſunt ad diligendam ipſius immenſam bonitatem, & ſeipſos odio habendos. Quoniam in omnium aliarum rerum notitia inquirenda, latet proprius amor, & quædam pernicioſa ſuperbia.

Si ergo te ab his diligenter cuſtodieris, multas hoſtium tuorum inſidias effugies. Etenim malignus ille ſpiritus attendens conſtantem voluntatem eorum, qui ad ſpiritualem perfectionem contendunt, ita vt non poſſit eos in aliquod peccatum adducere: callidè ſtruit initio inſidias intellectui ipſorum, vt paulatim in ipſum pariter & voluntatem obtineat imperium. Scilicet his qui docti ſunt, ingenioque pollent; ſuggerit ſublimes atque ſubtiles cogitationes, vt ſe iam putent cum Deo vnitos eſſe; atque ſic obliuiſcantur ſuijpſorum, nihilque cogi-

tent de emendatione conſcientiarum, de propriæ voluntatis reſignatione, & ſuijpſius cognitione. Et hinc incidunt in laqueos ſuperbiæ, fabricantq́; ſibi in intellectu ſuo quodpiam velut Idolum propriæ ſapientiæ, in cuius conſideratione tantopere ſe ſuis cogitationibus inuoluunt, vt aliorum conſilijs ſe nullatenus indigere iudicent.

Huiuſmodi ſanè homines in graui verſantur periculo, difficulterque curari poſſunt: quòd ſuperbia intellectûs periculoſior multo ſit, quàm voluntatis. Nam qui ſola voluntate ſuperbit, is non omittit obedire

dire quandoque, quia aliorum iudicia præfert ſuo, æſtimatq́; meliora. Qui autem ſuperbit intellectu, atque apud ſe ſtatuit, ſuam ſententiam meliorem eſſe ſententijs cæterorum, quis eum emendare poterit? Numquam enim ſe ſubmittet ſententiæ aliorum, dum putat ſe rectius ſapere illis. Quippe ſi intellectus (qui animæ oculus eſt, quo ſuperbiam in ea latentem, videre debet atque corrigere) ipſemet cæcus, omniq́ue ſuperbia plenus ſit: quis eum vmquam emendare poterit? Si lumen ipſum tenebræ ſunt, ipſaq́ue regula curua eſt, intelligis facilè quid inde ſe-

quatur, & quis eorum finis futurus ſit. Tempeſtiuè ergo te huic ſuperbiæ oppone, antequam occupet intima tua: & noli intellectui tuo habenas laxare; ſed ſubijce eum conſilijs, iudicijſque aliorum; & fias apud te ipſum ſtultus propter amorem Dei: ſic eris ſapientior ipſo ſapientiſſimo rege Salomone.

CAPVT V.

De voluntate: dequé fine in quem omnes actiones nostras debemus dirigere.

DILECTE fili, si optas vnus cum Deo fieri spiritus, non sufficit pia promptaque voluntas quodlibet bonum faciendi: nisi à Deo excitatus atque adiutus, totum quod agis, etiam ad beneplacitum honoremque ipsius retuleris. Qua in re nobis multum certandum est cum natura nostra, quæ in omnibus actionibus, omissionibusqúe nostris; pro-

prium ſuum commodum aut complacentiam quærit, præſertim in bonis ſpiritualibus. In his enim vel maximè ſeipsã geſtit quęrere. Vnde ſi ei quodpiam bonum, ad Dei beneplacitum accommodatum proponitur; promptè quidem illud agendum ſuſcipit: at non propterea quod placeat Deo, aut ab ipſo proueniat: ſed quia nouit vtilitates ac commoda quæ contingunt homini facienti voluntatem Dei.

Quamobrem vt ex hoc, diaboli laqueo te extrices, eumq́; deinceps, tamquam pernicioſum impedimentum in via perfectionis ſedulò caueas: atque

que paulatim adſueſcas omnia agere aut omittere quòd Deus ſic iubeat: eáque ſola intentione, facias, vt ipſi placeas: (qui omnium actionum noſtrarum initium & finis eſſe debet.) Idcirco ad ea, quæ tibi iam dicturus ſum, diligenter attende.

Si occurrit tibi quidpiam faciendum, quod diuinæ voluntati congruit: non antea voluntatis tuæ conſenſum ad illud faciendum adhibebis, quam intellectum tuum in Deum intenderis? indeq; manifeſtè cognoſcas, eſſe Dei voluntatem vt illud facias: & eſſe quoque voluntatem ipſius, vt

id facias dumtaxat propter ipſius honorem ac beneplacitum. Quodq́ue voluntas tua à diuina voluntate eò moueatur, vt iſtud opus hac intentione & cauſa ſola facias, quòd ipſe Deus ſic velit, propter honorem ac gloriam ſuæ ſanctiſſimæ Majeſtatis.

Similiter ſi quid per voluntatem tuam vis omittere aut repellere tamquam inconueniens diuinæ voluntati, non ſtatues illud apud te donec oculum intellectus tui (vt modo declaratum eſt) in Dei voluntatem direxeris. Deinde obſerua te ipſum diligenter, ne decipiaris: quoniam videberis tibi

tibi ſæpè hoc, illudve agere aut omittere propter voluntatem ac beneplacitum Dei: cùm aliud in te lateat. Natura enim noſtra adeò occultè ſeipſam, in noſtris ſtudijs & actionibus quærit: vt quæ putas tibi ob ſolius Dei amorem placere aut diſplicere; in ijſdem potius tuam vtilitatem ſolùm ſpectes.

In principio itaque omnium actionum tuarum exclude ac repelle abs te quatenus poteris omnem intentionem, cui aliquid priuatæ vtilitatis admixtũ eſt: nec agere aut omittere quicquam incipias donec interius in animo tuo cognoſcas,

ſcas, ſolam Dei voluntatem ac beneplacitum te mouere & impellere, vt opus iſtud aggrediaris atque perficias.

Si autem otij ac temporis tantum habere non poſſis, vt ante vnumquodque opus faciendum, huiuſmodi intentionem, cauſaſque mouentes in te excites ac ponderes, cura ſaltem vt quando per diem dabitur occaſio, huiuſmodi intentionem in te ſuſcites: ſcilicet, quod in omni actione & omiſſione tua, ſolius Dei beneplacitum, honoremque ſpectare velis ac quærere. In negotijs autem quæ aliquam temporis moram poſtulant, in-

intentio iſta omninò & expreſsè ante principium eorum debet animo concipi. Quinetiam in negotijs quæ aliquandiu durant, iſthæc intentio à principio vſque ad finem aliquoties iteranda eſt; ne poſt initium, alia fortaſſe intentio in animum tuum tacitè irrepat: vtque ſic effugias occultas fraudes naturæ tuæ, quæ nimium prona eſt ad quærendum commoda ſua; adeò, vt tametſi bona, puraque intentione opus cœperis; ipſa tamen in operis medio iſtam tuam intentionem bonam inuertat, & ſeipſam, id eſt, pro honore Dei, ſuam quærat vtilitatem

litatem ac honorem.

Omnis ergo Dei ſeruus; qui in hac difficili pugna non egerit vigiles excubias, ſæpe opus bonum incipiet, cum intentione implendi voluntatem Dei, iuxta ipſius diuiniſſimæ Maje ſtatis beneplacitum. Sed poſtea, priuſquam animaduertat, opus iſtud ipſi tantopere propter ſeipſum placere incipit; vt voluntatis, gloriæ, ac honoris Dei prorſus obliuiſcatur. Senſim quoque à proprijs oblectationibus, commodis, honoribus (quæ ex iſto opere percipit aut expectat) vſque adeò conturbatur, faſcinatur, abſtrahitur; vt ſi Deus ipſum

aut per infirmitatem, aut per homines, aut modo quocumque alio ab istis priuatis commodis impediat; protinus vehementer conturbetur, tristetur, inquietus reddatur: valdéque difficulter seipsum reuocare possit, vt redeat ad primam intentionem suam, faciendi quod Deus iussit pro ipsius solius honore ac gloria.

Quam quidem intentionem valdè sollicitè custodies in omnibus actionibus & omissionibus tuis. Vix enim credas quantum roboris, virtutis ac meriti ea afferat. Nam minima quoque & quantumlibet vilia opera, hac intentione (vt pla-

placeant Deo propter honorem nominis sui) ab homine facta; plus apud Deum valent atque merentur, quàm maxima quæque opera sine hac intentione præstita.

CAPVT VI.

De duplici voluntate in homine: & earum continua inter se pugna.

SCIRE oportet te, dilecte fili, duas in nobis esse voluntates: alteram rationis, quæ & rationalis, & superior voluntas dicta est: alteram sensualitatis, quæ dicitur sensualis

lis ac inferior voluntas. Itemq; ſenſualitas, appetitus, concupiſcentia, caro, paſſio, & alia his ſimilia.

Et licet vtraque hęc voluntas in homine ſit; tamen cùm ob ſolam facultatem rationis homines dicamur ac ſimus, numquam aliquid voluiſſe dici, haberiq́ue debemus; quod ſola ſenſualitas appetit, donec ſuperior voluntas noſtra quæ cum ratione coniuncta eſt, in iſtud conſentiat, ac pariter velit.

Ex hac varietate oritur vniuerſa noſtra ſpiritualis pugna. Nam cùm ſuperior voluntas noſtra ac ratio, media ſit inter volun-

voluntatem Dei, quæ ſupra eam eſt, & ſenſualitatem, quæ ſub ea eſt, ipſamqúe indeſinenter ad malum tentat ac allicit: Idcirco vtraque & Dei voluntas, & ſenſualitas noſtra, contendunt voluntatem noſtram ad ſuas partes pertrahere, & nunc quidem illa, nunc hæc eam ſibi ſubijcere & obedientem reddere molitur.

Nihilominus omnibus hominibus, qui aut virtutibus verè ſunt præditi, aut è contrario in peccatis ſuis perſeuerant; pugna iſta haud difficilis accidit: Qui enim virtutibus ſunt præditi, hi poſtquam Dei voluntatem intelligunt, mox eidem

eidem consentiunt, obmurmurantemqúe sensualitatem compescunt. Impij autē contrà sensualitatis suę appetitum sequuntur, & contradicentem voluntatem Dei non audiunt. Sed illis, qui hactenus quidem peccatis fuerunt dediti, nunc autem ea deserere, atque à mundi & carnis suæ delitijs, (vt deinceps in amore ac cultu Dei & Domini nostri Iesu Christi, vitam piè transigere queant) semet proponunt segregare: pugna hæc (maximè in principijs) satis difficilis accidit. Quoniam interior inspiratio ac pulsus, quem ipsorum ratio supernè à vo-
luntate

luntate Dei suscipit: & graues contradictiones seu motus aduersantes, vel tentationes, quas infernè à sua sensualitate debet tolerare; vtrinque tam potentes sunt, vt ratio inde in graues redigatur angustias.

Nemo autem se feliciter pugnare arbitretur, Deoque dignè seruire, nisi probè instructus ac paratissimus sit ad æquanimiter tolerandos omnes dolores, quos ob derelictas priores suas voluptates transitorias perniciosasque in seipso experitur. Etenim inter alias hæc præcipua causa est, cur multi ad perfectionem veram non perueniant, quòd dolori-

bus,

bus, quos in principio conuersionis suæ & derelictionis prauorum affectuum ac desideriorum, in seipsis præter spem sustinent; nolunt resistere, nec contra eosdem (quod more truculentorum militum per insidias ipsos inuadant) rationis gladio volunt pugnare: sed potius miserè turpiterque dant terga, armaq; abijciunt, & in hostium manus, durius deinceps tractandi denuò se vinctos tradunt.

Et hinc deprehenditur quidam valdè periculosus, nec minus perniciosus dolus, quem perpauci animaduertunt. Multos enim videre liceat, qui dum

vitam ſpiritualem inchoant; ſeipſos plus æquo diligentes, initio actiones ſuſcipiant quæ ipſis præ alijs gratæ ſunt: cum potius hanc vitam inchoare deberent à notitia naturalium affectuum ac deſideriorum ſenſualitatis ſuæ: primumqúe contra iſta certamen ſubire ac proſequi, donec rationis imperio ea penitus, quatenus in hac quidem vita fieri poteſt, ſubieciſſent.

CAPVT VII.

De pugna contra affectus sensualitatis: deq́ue interiori exercitatione voluntatis ad comparandas virtutes.

QVotiescumque ab appetitu sensualitatis tuæ te sentis tentari; confestim animum tuum vertas ad Deum, qui te sic excitat: quantumq́ue vales repugna. Vt autem in hac pugna contra sensualitatem tuam victor euadas, varijs modis contra eandem te instrues.

Primò mox vbi tentatio à

ſenſualitate exurgit, fortiter eam repelles, ne ſuperior voluntas ſeu ratio, in eam conſentiat.

Deinde cum aliquam talem tentationem ſic ſuperaueris atque reieceris, denuò eandem in te ſuſcites, & pari feruore vt antea eam repellas. Idemq́ue; fac iterum, iterumq́ue vt toties maiori zelo eandem abomineris, repellas, atque contemnas. Et hunc conflictum ſuſcipies cum omnibus tentationibus, affectibuſq́ue inordinatis Senſualitatis tuæ, præterquam cum carnalibus: de quibus, dicemus inferius ſuo loco.

Poſtre-

Poſtremò aſſumes tibi exercitia virtutum illarum, quæ tentationibus vitiorum iſtorum aduerſantur. Verbi gratia. Tentaris ab impatientia: cumque mentem tuam ad interiora reuocaueris, apertè cognoſces, tentationem hanc impatientiæ inceſſanter pugnare, contendereque cum voluntate ſuperiori ſeu ratione tua, vt eam pugna deterreat, & ad cõſenſum pelliceat. Propterea tanto pertinacius rationis tuæ virtute eidem tentationi contradices ac repugnabis, ne in eam conſentiat: atque ab hoc labore repugnandi non deſiſtes, donec hoſtem in te ſenſe-

ris deuictum, ac tibi iam in captiuitatem traditum.

Sciendum tamen est, hostem nostrum, cùm nos huiusmodi passionibus ac desiderijs constanter viderit rebellare, perfida calliditate ab ijsdem suggerendis nonnumquam desistere: Quodqúe amplius est, si eas quandoque in nobis suscitatas conspiciat, mox iterum supprimit: ne, si frequentius rationis beneficio contra easdem dimicauerimus, istas nobis virtutes comparemus, quæ huiusmodi passionibus sunt contrariæ.

Quamobrem cautum te esse oportet, ne occasio acquirendi

rendi

rēdi virtutes, in te negligatur. Si ergo cum hoſte inducias ſtatuiſti, & iam apud temetipſum quietus es; reuoca tibi ipſi in memoriam tentationes iam ſuperatas & excluſas: ſimulqúe & cogitationes malas quas ante illud tempus habuiſti, in te inſtaura, atque erga eaſdem ſic te geras, ac ſi conſentire, ijſque victoriam velut cōcedere velles: ſimulqúe diligenter attendas quænam argumenta, quaſúe rationes hoſtis malignus tibi ſuggerat, ad quod malum te inſtiget, & quomodo eius prauis ſuggeſtionibus apud te cogites morem gerere. Cúqúe inter hæc ſenſeris cordis motus

in te aſcendere & augeri: cogitationeſqúe malas iam propè tibi dominari; adeò vt & ratio ipſa quaſi conſenſiſſe videatur: tunc pedem mox retrahe, & magna vi ſuſcita in te cogitationes bonas, iſtis malis contrarias, & quicquid hæ tibi mali ſuggeſſerunt, audacter pernega. Et huiuſmodi conflictum vtrarumque cogitationum, toties, tamque diu in te renoues, donec ſentias te iam totum teipſum viciſſe.

Sed preterea ſciendū, etiamſi hoſtes noſtros fortiter pugnando, quod pium, iuſtumque eſt, ſuperauerimus: nondum tamen nos ab eis ſecuros

eſſe,

esse, donec odio perfecto eos oderimus. Quod odium contra eosdem vt in nobis excitetur, crescat, perficiatur: oportet eos, id est, nostros prauos affectus iterum iterumque in nobis suscitare, & ad certamen prouocare, vt subinde cum maiori indignatione ac tædio spiritus eos repellamus & abominemur, donec verum ac constans odium erga eosdē in nobis experiamur.

Vt verò animam tuam etiam ornare possis virtutibus, non sufficit te cum prædictis exercitationibus spiritualibus pugnare contra passiones, affectusque malos: sed oportet te quos-

quoſdam etiam affectus bonos & exercitia virtutum, ijſdē paſſionibus cōtrariarum ſuſcipere, in ijſque ſedulò, frequenterque occupari. Hoc ferè modo. Siquis tibi cauſam dedit impatientiæ: non ſat erit, impatientiæ motus, iuxta præcedētem doctrinam ſuperare ac repellere: ſed optare quoque debes ac petere, vt ab eadem perſona, quæ tibi moleſtiam intulit, denuò eodemque modo ſæpius turberis: quinetiam teipſum compelles, vt moleſtiam iſtam gratam habeas: propoſitumque concipies, huiuſmodi moleſtias plures, ac grauiores deinceps ſuſtinendi. Quodque his

his amplius est, etiam coges te, vt cũ ea personа, quæ tibi molestiam, è qua ad impatientiam concitatus es, intulit, amanter, suauiterque loquaris, eiq́; in omnibus gratificandi, inseruiendiq́ue promptitudinem deferas.

Ac licet huiusmodi exercitationes tibi valde difficiles fuerint, tamq́ue frigidè abs te præstari videas, vt ipsemet deprehendas, eas contra voluntatem tuam à te fieri, nullatenus tamen eas intermittes. Quanquam enim difficiles tibi sint, conseruant te tamen fortem & audacẽ in prælio; viamq́ue parant ad victoriam.

Præterea attende tibi diligenter, vt non solùm contra graues ac vehementes tentationes contraq́ue manifesta scelera sic pugnes: sed & contra quaslibet leuissimas, minimasq́ue inordinatas passiones ac motus. Hi enim istis grauioribus fores aperiunt, viamq́ue sternunt, vt nos incautos inuadant, & ad pessima quæq́ue vitia solicitent. Contingit enim his, qui leuioribus motibus seu tentationibus ad vitia, negligentius resistunt, vt postea frequēter & ex improuiso ipsos inuadāt multo grauiores tentationes, & impetuosius quidem quam vnquam antea.
Tan-

Tandem quoque tibi pugnandum est contra affectus & desideria rerum licitarum, honestarumque, quas scis tibi non esse necessarias. Inde enim & exercitatior redderis in palæstra hac spirituali; & gratum Deo præstabis obsequium.

Dilecte fili, apertè tibi nunc dico, si iuxta præscriptos modos teipsum in hac spirituali pugna exercitaueris, futurum breui, vt adiuuante gratia Dei, totus spiritualis efficiaris.

Reliquas verò exercitationes, etiamsi, tibi laudabiles videantur, tantaque cum suauitate ac dulcedine mentis abs te

fiant, vt iam putes te cum crucifixo tuo Domino Iesu Christo familiariter velut colloqui: velim tamen tibi persuadeas, numquam istas delectationes te iuuare ad consequendam perfectionem spiritus.

Nam sicut vitia in nobis inde originem trahunt, quòd superior voluntas, seu ratio nostra, inferioribus affectibus sensualitatis morem gerit atque indulget: Ita è contrario generantur in nobis Christianæ virtutes, si voluntatem nostram sæpius diuinæ voluntati submittimus, eique morem gerimus ac obtemperamus.

Et sicut voluntas nostra non po-

poteſt bona, Deoque placens eſſe, (quantumcumque bonas ac ſublimes inſpirationes à Deo accipiat, & ab eius voluntate ac gratia ad faciendum bonum impellatur) niſi eiſdem Dei operationibus in ſe conſentiat: ita & eadem voluntas noſtra numquam poteſt dici mala & aliena à Deo (quantumcumque grauiter ac diu à ſenſualitate tentetur, turbetur, impellatur) niſi eidem conſenſerit.

CAPVT VIII.

Quid faciat, cui videbitur ſuperior voluntas ſua ſeu ratio, ab inferiori voluntate ſeu ſenſualitate, iam deuicta, eidemque omnino ſubiecta.

DILECTE fili, ſi tibi nonnumquam videatur voluntas tua ſuperior ſeu ratio, in pugna contra ſenſualitatem tuam nihil efficere; quòd nullum efficacem motum contra prauos affectus in te deprehendas; noli turbari, ſed viriliter perſiſte, conſtanter pugnare ne ceſſes. Nam quamdiu

diu ratio tua se à consensu in istiusmodi affectus sensualitatis tuæ cohibet: tamdiu tu hostibus superior es in prælio,ślioraque eis obtines.

Non enim tibi necessum est, vt omnes affectus ac motus sensualitatis in te, rationis tuæ imperio mox acquiescant: nec in hoc nostra consistit victoria, vt nullos prauos motus sensualitatis in nobis sentiamus sufficit autem quod ratio ac voluntas nostra (quantumcumque sensualitas inordinatis motibus suis in nobis sæuiat) semper possit facere & omittere, tractare, velle ac desiderare quodcumque, quan-

do, quomodo, quoties, & ex causis quibuscumque voluerit. Quinimò nec diabolus ipse, neque mundus totus voluntatem hanc nostram vmquam cogere possunt.

Et licet nonnumquam eueniat vt hostes tui ex improuiso & cum tanto impetu ac violentia in te irruant, adeò vt ratio tua tempus non habeat, cogitationes ac exercitia pia, quę istis violentis motibus repugnarent in seipsa suscitare: tantùm tunc vtere lingua tua, & dic: *Non, non credo tibi, Nolo te, Non consentiam tibi in hoc in æternum.* Sic, inquam, te tunc geras, sicut qui ab hostibus

bus ſuis exterioribus ex improuiſo obruitur. Is enim cùm ſe capulo gladij tueri non poteſt, reſilit aliquantulum vt locum & tempus habeat, gladium ſuum euaginandi, & hoſtem cuſpide petendi. Reſilias ergo & tu, vt habeas tempus agnoſcendi vilitatem tuam; videlicet quòd ex teipſo nullatenus poſſis ſuperare: ſimulque ſpem atque fiduciam omnem collocandi in Deum qui poteſt omnia. Atque tunc validum ictum hoſti inflige, dicens: *Domine adiuua me. O Deus meus ſuccurre miſero mihi. O Ieſu. O Maria, digniſsima mater Dei, fer opem periclitanti.*

Et ſi quid temporis habeas reliquum, poteris voluntatem tuam, ne vincatur, intellectu tuo, nonnihil iuuare: conſiderando ea media, quibus ipſa voluntas tua contra hoſtes ſuos corroborari poſſit. Vt ſi quandoque contingat te propter aliquam tribulationem, graui impatientia affici, adeò vt voluntas tua eam ferre aut diſſimulare neque velit, neque poſſit: confeſtim ſuſcipias ſequentes cogitationes.

Primum num aduerſitatem hanc commerueris: & ſi inuenis te eam commeruiſſe, aut cauſam ei dediſſe; protinus quieſcas animo nec porrò turberis:

beris: quoniam æquum, ac iustum eſt, vt vulnus, quod tuis ipſe manibus tibi inflixiſti, patienter ſuſtineas.

Deinde. Si intelligis te aduerſitati huic cauſam non dediſſe, tunc conuertes oculos mentis tuæ ad alia peccata tua, ob quæ Deus te nondum pro meritis caſtigauit, nec tu teipſum hactenus vt debueras, afflixiſti. Inde colliges: quod benignus ac miſericors Deus, tibi vel pœnam æternã, quam in inferno, vel temporariam, quam in Purgatorio ſuſtinere deberes; in hanc paternam ac mitem caſtigationem commutauerit. Proptereaque æquiſſi-

mum esse, vt non solum placida mente sustineas, sed & pro tanto beneficio eidem gratias agas.

Tertiò, si tibi videbitur, te pro leuibus peccatis satis magnam duramque pœnitentiam egisse:(quod tamen numquam apud te statues:) iterum cogita, neminem in regnum cælorum posse intrare, nisi per angustam portam abnegationis suijpsius, & patientiæ in varijs tribulationibus. Nam & Christus Dei filius, saluator noster, omnesque Sancti Dei per hanc solam viam ingressi sunt in cælestem illam patriam.

Quar-

Quartò, etiamſi poſſes per aliam viam intrare in regnum cælorum, tamen charitatis iure ac debito, iſtud nequaquam optare debes. Nam filius Dei, ex amore tui, & propter patientiæ exemplum, per ſpinas & crucem ingreſſus eſt in gloriam ſuam.

Quintò apud te ſtatues, inter omnes meditationes, quantumcumque pias, in quibus te exerceri oporteat, vt voluntatem tuam in his, alijſqúe euentis ac neceſſitatibus tuis, quàm optimè conformes; hanc præcipuam ferè eſſe, ſi cogites quantum gaudium atque lætitiam capiat Deus,

quam celebrè festum agat, quàm largo te prosequatur amore: si te videat nomine suo tam strenuè pugnare. Non potest enim ipsi quicquam gratius abs te fieri, quàm si praua in te desideria mortifices ac eradices, & è contrario virtutum studia secteris: idque propterea, quia scias ipsius hanc esse voluntatem ac beneplacitum.

CA-

CAPVT IX.

De occaſione pugnæ non fugienda.

DILECTE fili, omnibus tibi à me hactenus propoſitis medijs ad conſequendas virtutes, addo tanquam memoriale quodpiam: ne occaſiones pugnæ tibi occurrentes, metuas atque declines. Nam ſi virtutem quampiam (exempli loco, patientiam) conſequi volueris: non expedit tibi, vt te ſegreges à perſonis: vel eas res (vt verba, opera, cogitationes repellas aut

fugias) quæ te ad impatientiam commouent. Non fugias, inquam sed potius optes, quæras, ames conuersationem ac societatem eorum, qui tibi molestias afferunt. Et quotiescunque tibi cum eis conuersandum est præpara te, tuamque voluntatem serua instructam atque paratam ad quaslibet tribulationes atque molestias, quæ ab eisdem tibi afferri poterunt, patienter suscipiendas sustinendasque. Hoc ni feceris, numquam assuefies ad consequendam patientiæ virtutem.

Similiter si te alicuius operis tæduerit, durumque nimis videa-

videatur: (propterea quod vel persona præcipiens tibi displiceat: vel quòd opus ex sese molestum sit: vel quòd per illud ab opere alio, quod faceres libentius, impediaris) nullatenus tamen opus istud intermittes, sed præ cæteris omnibus exequeris, etiamsi te plurimum conturbet atque diuexet. Tametsi etiam eius intermissio te denuò quietum, placidumque reddat; nequaquam tamen ab eo faciendo desistes. Sic enim magis magisque instructus fies ad assequendam virtutem patientiæ. Illa enim quies, quam tibi optas, non est recta ac vera, eò quòd
non

non proficiſcatur à corde puro, & ab omni inordinata paſſione libero.

Idem te moneo ac doceo de cogitationibus, animum tuum quandoque turbantibus ac contriſtantibus. Videlicet, ne eas vmquam à te in totum repellas, ſed vt gratos hoſpites ſedulò cuſtodias: quia per moleſtiam quam afferunt hoc conſequeris, vt omnes aduerſitates æquo animo ſuſtineas. Qui te autem, fili mi, docet aliter, is te potius fugere iubet in tribulationibus, quod à te pugnando quæritur: illam nempe virtutem, quã tu tibi ex victoria de hoſtibus exoptas.

Cæ-

Cæterùm tyroni ſeu nouitio in hac ſpirituali palæſtra, certamen hoc cum prauis cogitationibus cautè ſubeundum eſt. Proinde aliquando quidem pugnabit cum ijs, aliquando verò aſſumet alias: quatenus ſcilicet has aut illas ſibi plus minuſue intelligit prodeſſe ad acquirendas virtutes.

Numquam eiuſmodi moleſtas cogitationes prorſus derelinquet aut fugiet; vt nihil inde turbationis, moleſtiæque in ſe ſentiat. Etiamſi enim per fugam earum, impatientiæ occaſionem præcidat; nullam tamen in corde ſuo firmitudinem

nem inde nanciſcitur aduerſus impatientiæ motus inſurgentes. Quo fiet, vt alias à ſatellitibus impatientiæ petitus ac territus facilè ſuccũbat; quòd ſibi de armis ad præliandum aduerſus eoſdem, non ſatis antea prouidit: id eſt, animum ſuum non imbuit cogitationibus, conſilijſque ſeruandæ in omnibus aduerſitatibus patientiæ. Et hæc quidem pugna non ſolum contra impatientiam, ſed contra quælibet vitia vtiliter ſuſcipitur, prçterquam contra carnalia, de quibus inferius præcepta trademus.

CAPVT X.

De pugna aduerſus ſubitas tentationes, paſſioneſqúe.

QVI necdum aſſuetus eſt ſubitas aduerſitates atque moleſtias, placido vultu animoq́ue ſuſcipere; hoc ferè modo ſe aſſuefacere poterit. Nempe ſi eas intellectu ſuo diligenter conſiderauerit voluntateq́ue deſiderauerit experiri: ſemperq́ue eas inſtructus atque paratus expectauerit.

Modus autem aduerſitates iſtiuſmodi per intellectum conſi-

considerandi hic ferè est. Attende diligenter statum, vocationemque tuam, locum quoque & personas, vbi & cum quibus te quotidie oportet conuersari: sic cognosces facilè quæ tibi euenire possint, & quomodo animum tuum aduersus ea corroborare debeas; ne inordinatè turbetur atque succumbat. Et si fortasse contingit alia tibi euenire quàm putabas; præter istam animi tui corroborationem ad illa æquanimiter perferēda; quam tua præparatio modo causauit: Huiusmodi etiam ratione te poteris iuuare.

Statim atque videris vel audieris

dieris te contemni, aut mole-
ſtia, aduerſitateq́ue aliqua af-
fici, etiam inuitus mentem
tuam eleua in Deum eiuſq́ue
immenſam bonitatem, dile-
ctionemq́ue erga te conſidera:
ſic intelliges, ipſum eſſe præ-
cipuam cauſam huius turba-
tionis, anguſtiæq́ue tuæ, eam-
q́ue propterea tibi immittere,
vt doceat te eam propter amo-
rem ſui patienter ſuſtinere, fa-
ciatq́ue te ſibi magis magisq́ue
appropinquare perfectiuſq́ue
vniri.

Poſteaquam autem ſic co-
gnoueris, eſſe diuinæ Maieſta-
tis beneplacitum, vt calamita-
tem iſtam placidè perferas:
tunc

tunc conuerte cogitationem tuam ad teipſum, incipiaſque te arguere, dicens animæ tuæ: *Eheu, cur hanc abs te crucem abijcere contendis, quam tibi non hic aut alius inimicus homo; ſed dilectiſſimus, optimuſque Pater tuus impoſuit?* His dictis, verte animum ad præſentem crucem ſeu calamitatem tuam, eam ſaluta, lauda, amplexare, & quanta potes alacritate & gaudio in te ſuſcipe.

Quòd ſi etiam paſſiones ac motus tam vehementes in te exurgant, vt non ſinant te mẽtem ad Deum eleuare, ſed & vulnerauerint te, & iam nonnihil

nihil ſuperauerint: nihilominus perſeueres tu in propoſito tuo, ac ſi nullatenus ſuperatus eſſes.

Verum inter alia remedia aduerſus ſubitas ac inexpectatas turbationes, facilè præcipuum eſt, vt remoueas abs te cauſas, è quibus iſtiuſmodi tentationes exiſtunt. Vt ſi animaduertis, te ob amorem alicuius rei facile commoueri animo, ſi ab ea conſequenda impediaris; cura vt amorem hũc erga rem iſtam animo tuo excludas. Si autem turbatio, vexatioq́ue tua, non ab ipſa re, ſed à perſona, quæ eam tibi infert, aut procurat, exoritur; eadem-

eademq́ue persona tibi tantopere inuisa est, vt etiam minima quæq́ue ab ipsa profecta, te conturbent; tunc remedium erit optimum, vt teipsum, seu voluntatem tuam ad eam amandam compellas.

CAPVT XI.

De pugna contra carnem nostram, eiusq́ue praua desideria.

CONtra hoc genus vitiorum, dilecte fili, nouo quodam & priori contrario modo tibi pugnandum est. Sunt autem præcipuè ac singula-

gulariter tria hic ſpectanda tempora: nimirum tempus antecedens, cōcomitans, & conſequens ipſas tentationes.

Antequam ergo huiuſmodi carnales tentationes in te exurgant, numquam cum eis pugnam ſuſcipies: Cauſas tamen è quibus oriri ſolent, diligenter vitabis & abſcindes. Idcirco omnem conuerſationem, quæ cum aliqua occaſione ad has tentationes coniuncta eſt, fugias quantum poteris, tametſi tibi videatur leuiſſima. Non aſpicies huiuſmodi homines aut res alias lepidè, non ſalutabis eos amanter, neque manus eorum comprimes: ſed

ſi quæ tibi cum aliqua tali perſona tractanda ſunt; ea grauiter, feſtinanterq; perages: nec diutius cum ea conuerſaberis, quàm ſola ac nuda neceſſitas poſtulat.

Poſthæc etiam vitabis otium: ſemperque teipſum cautè obſeruabis, ne quid cogites aut facias, quod ſtatum tuum dedecet.

Tertiò obediens eris tuo ſuperiori in omnibus, ne vmquam ei contradicas, ſed facias quæcumque iuſſerit.

Quartò numquam temerè iudicabis proximum tuum de hoc vitio: & licet eius peccatū adeò manifeſtum ſit: vt abs te

non

non poſſit excuſari; tamen cõ-
dolebis ei, omnemque iracun-
diam & contemptum aduer-
ſum eum cohibebis: eiuſque
lapſum in tuam potius vtilita-
tem conuertes: videlicet te-
ipſum humiliando, contem-
nendo, ac ſub terram vſque de-
primendo: & præ timore con-
tremiſcens, Deum ardentiſ-
ſimè ora pro cuſtodia, ne & tu
ſimiliter tenteris atque laba-
ris. Si enim tu alios iudica-
ueris contempſeriſque, Deus
te puniet magno tuo malo:
videlicet permittendo, vt &
tu in iſtud vitium prolaba-
ris: indeque diſcas tuam ſu-
perbiam agnoſcere, ac te hu-
 miliare:

miliare: indeq́ue cures ſuperbiam iſtam in te ſupprimere, & excidere. Nam ſi ſuperbus ſis & non labaris, non leuiter de ſalute tua dubitandum eſt.

Quintò ac vltimò attendas diligenter, ſi aliquando per ſenſibilem gratiam in te, ſpiritualem aliquam conſolationem quæſiueris, obtinueriſq́ue, ne in ea tibi placeas: neúe te inde meliorem iudices: nec putes te inimicos tuos deinceps non ſuperaturos; ſed ſemper ſolicitus eſto & time. Tempore concomitante tuas tentationes debes attendere num proueniant à rebus exteriori-

rioribus, an ab interioribus. In exterioribus numerantur conuersatio, colloquia, lectiones & studia, quæ ad huiusmodi tentationes irritant. Contra quæ omnia non est præsentius, vtiliusq; remedium quàm eorum intermissio ac fuga. Cum his enim tentationibus non est suscipiendum prælium sed longè fugiendæ sunt, ne mentem contaminent.

Interiores causæ existunt vel à corpore nostro, quòd nimis viuidum ac validum sit: vel à turpibus cogitationibus; quæ nunc à prauis moribus nostris, neglectaque sensuum custodia; nunc à diabolo in

nobis excitantur.

Causas quas corpus nostrum præbet ad carnis vitia, præcidere oportet ieiunijs, cilicijs, vigilijs, castigationibus, alijsque medijs asperioribus; quatenus vnicuique sua ratio dictat, aut superioris authoritas mandat vel indulget.

Contra cogitationes autem turpes non sunt media vtiliora, quàm oratio sancta, meditationes piæ, labores atque negotiorum tractatio, quæ statum tuum deceant. Meditationes autem tuas nolim te instituere de ijs rebus, quas plerique in suis spiritualibus libris

bris præſcribunt volentibus hæc vitia ſuperare & excidere: nimirum vt initio conſideres carnalium vitiorum turpitudinem atque libidinem, quæ numquam queat exſatiari. Deinde grandem ignominiam atque pericula quæ cum ijſdem coniuncta ſunt. Tandem amiſſionem famæ, bonorum temporalium, fauoris ac benignitatis: Itemque diuinæ gratiæ in præſenti & beatitudinis æternæ in vita futura. Tametſi enim huiuſmodi meditationes bonæ ſint, non conferunt tamen ad horum vitiorum tentationes ſuperandas. Nam cũ omnium iudicio, opti-

mum ſtatuatur contra hæc vitia remedium, fuga: idcirco fugere oportet quicquid vllam præbet turpibus cogitationibus occaſionem. At in iſtis, quas dixi, meditationibus, vt intellectus ſe fatiget pro his vitijs deteſtandis, tamen cogitationes de ijſdem interea infigit memoriæ; vt vehementer timendum ſit ne labatur in aliquam earumdem delectationem.

Quamobrem inſurgentibus tentationibus horum vitiorũ, aſſume tibi potius meditationes de paſſione ac morte Domini noſtri Ieſu Chriſti. Et ſi tentationes eæ te in his etiam me-

meditationibus , contra voluntatem tuam infeſtent atque perturbent : aut quomodocumque te contra eaſdem armaueris; nihilominus ſemper nouam tibi moleſtiam , deceptionemq́ue intentent; (quod tibi pariter vt alijs facile poterit euenire) nequaquam tamen puſillanimis eris, aut ſuſceptas tuas bonas meditationes intermittes : neque etiam cum iſtis te turbantibus cogitationibus vllo modo cõtendas : ſed conſtanter pergas in meditationibus tuis, & volitantes iſtas cogitationes turpes quaſi ad te nihil pertineant, relinquas, atque exſibiles. Hoc enim vnicum,

cum, optimumque remedium est, impuras istiusmodi cogitationes superandi, quantumcumque indesinenter te diuexent ac obruant. Et caue ne vmquam cum illis dispures an consenseris in eas, nec ne: quoniam latet in hac quidam diabolicus dolus, qui sub hac specie boni cupit te illaqueare & inuoluere. Quod aliàs, vbi fueris quietior, & hæ tentationes te molestare cessauerint, cognoscere poteris facilè à patre tuo spirituali. Cogitationes tamen istiusmodi tuas non intermittes tuo Confessario expressè confiteri: nec te eius pudeat. Nam ad hostes nostros supe-

ſuperandos valdè neceſſaria nobis eſt humilitas.

Quod attinet ad ſanctam orationem; quæ pariter medium quoddam eſt contra hæc vitia carnalia, & alia; ſcire te oportet, eleuationem mentis in Deum, eſſe vtiliſſimam, ſemperquè faciendam cum propoſito orandi Deum pro victoria contra hos tuos hoſtes. Caueas verò, ne tentationes has, mentis tuæ cogitationibus corã Deo explices, quaſi oſtenſurus ipſi quæ ſit tentationum tuarum malitia & iniuria. Nam ex earum commemoratione, facilis in delectationem de ijſdem lapſus eſt.

Et

Et hæc modo tibi in cautelam ſufficiant.

Cum tentationes carnales iam te deſeruerint, nequaquam in animũ induces tuum, deinceps te ab ijs fore liberum atque ſecurum: ſed continuè tui curam habeas, ne quid eorum, quæ tibi ad eaſdem tentationes occaſionem præbent, in animum tuum admittas: etiamſi tibi fortè videatur cõſultius cum ijſdem mente pugnare, propter alicuius boni operis ac virtutis exercitium. Nam in tali perſuaſione latent doli corruptæ naturæ noſtræ & laquei diaboli ad inuoluendum animum, & pelliciendum

ad aliquam delectationem.

CAPVT XII.

De pugna contra acediam, negligentiam, pigritiam.

DILECTE fili, vt ab hoc pernicioso vitio tutior esse possis; omnem tuam industriam, diligentiam viresque impendas, vt bonis inspirationibus locum apud te prompta voluntate concedas, omnemque terrenam consolationem, curiositatem, & superflua negotia, quæ tuo statui non congruunt, declines.

Cumque pro eo qui in hoc

Acediæ vitium lapſus eſt, non inueniatur remedium præſentius, quàm operari bonum, à quo tamen ipſe, vt piger (qui moleſtiam ac fatigationem potius, quàm fructum laboris conſiderat) omnino abhorreat: Idcirco bonum iſtud ſæpe mente verſabit, ſibique planè perſuadebit, vnicam mentis eleuationem in Deum, vnicamque genuflexionem, propter nomen ipſius factam, maioris valere, quàm cunctos theſauros totius mundi. Fatigationem vero ac moleſtiam, cum labore coniunctam, adeò apud ſeipſum occultabit, vt longè minora, leuioraque appareant,

pareant, quàm reuera fuerint: Vt ſi tibi quandoque vacandum ſit pijs meditationibus vnica hora tota; idq́ue tuæ pigritiæ nimis diuturnum, atque moleſtum videatur: pio dolo tuo corpori perſuadeas, tantùm dimidiatum quadrantem vnius horæ te huic labori velle tribuere, moxq́ue ceſſare. Quæ mora vbi tranſierit, iterum corpori tuo perſuadeas, vt paulò diutius ſuſtineat, tūc te ceſſaturum: idq́ue toties repetas, donec hora tota tranſierit, ſicq́ue pigritiam tuam facile excuties.

Si autem in teipſo experiaris, corpus tuum laborē huiuſ-

modi ferre non posse; licebit tibi eumdem differre in aliud tempus, donec paulatim assuefeceris corpus, vt maiori alacritate ac feruore deinceps se ad istos pios labores accommodet.

CAPVT XIII.

Quomodo sensualitatem suam homo regere debeat.

DILECTE fili, hoc age quàm attentissimè, vt sensualitas tua, per quam diabolus ingredi solet in te, sit Ianua vera ac patens, per quam ad te veniat Deus tuus. Et quando tibi cum

cum aliqua terrena creatura quidpiam negotij est, noli eidem corde adhærescere, sed leua oculum mentis tuæ ad Deum tuum, qui in creatura illa, tanquam in opere suo, latet absconditus. Deinde excita in te quoque memoriam Dei, & cogita quòd idem ipse Deus, etiam in te sit: atque tunc cum ipso sic loqui incipias. *O clementißime, sempiterneque Deus meus, tu mihi semper præsens ades, & penitius quam ego mihimet ipsi præsens sum: & ego non confundor tam obliuiosus & ingratus tibi esse, vt tui numquam meminerim: neque te, eheu, diligam & colam vt debeo.*

Alias quoque eleua intelle-
ctum tuum, & contemplare
ſummam , incomprehenſibi-
lemq́ue perfectionem Dei, &
lætare in bonis, diuitijs, bea-
titudine ipſius abundantius,
quàm ſi tua ſolius eſſent om-
nia. Exulta quoque gaudio ma-
iori quod ipſe ſit Deus incom-
prehenſibilis , cuius Maieſta-
tem perueſtigare nequeas, quā
ſi eandem comprehendere, in-
telligereq́ue poſſes. Porrò ſi in
creatura aliqua rationali ob-
ſeruas quandam perfectionem
virtutum & dona nonnulla,
quæ ipſi à Deo benignè dona-
ta ſunt: (vt ſapientiam, intel-
lectum, pietatem, iuſtitiam, &
ſimi-

ſimilia:) non conſiderabis ea vt ſunt in homine hoc, ſed reducito ea ad Dominum Deum tuum & dic: *Deus meus, ecce hi ſunt riuuli, qui ex te vero ac viuo, æterno, increato fonte dimanant: hæ ſunt merces inexhauſti maris bonitatis tuæ ineffabilis.*

Si autem te ſentis ob pulchritudinem alicuius creaturæ ad complacentiam allici, protinus cogitationes tuas à terrena pulchritudinis ſpecie eleua ad pulchritudinem cæleſtem, in eaque ſola te oblecta & dic: *Deus meus, quando venient dies, vt in te ſolo queam delectari?*

Aliud remedium pro custodia ab inordinata delectatione in creaturis, sit hoc. Cum te sentis ab re quapiam ad complacentiam, oblectationemque allici, confestim cum intellectu tuo pondera quam dolosè infernalis serpens (qui nil aliud quærit quàm vt animam tuam aut occidat, aut saltem lætaliter vulneret) sub ista oblectatione lateat absconditus. Proinde vbi hoc deprehenderis, audacter dicito: *Maledicte serpens, quam callidè hic lates absconditus, vt me tuo veneno inficias?* Et mox eleua mentem tuam ad Deum, dicens: *Benedicta sit bonitas*

Dei

Dei mei in æternum, quia mihi hostem hic latentem, animæqúe meæ dolosè insidiantem, tam benigne detexit. N5

In rebus verò quæ sensualitati tuæ aduersantur, doloremque afferunt, ita te ferè exercitabis. Vbi eidem tuæ sensualitati durum quid perferendum occurrit (vt æstus, fames, ægritudo; plagæ & similia;) eleua mentem tuam ad voluntatem illam æternam, cui ab æterno ita placuit, & à qua tunc quoque decretum fuit, vt tu hanc aut illam calamitatem, hoc tempore & tanto cum dolore patereris, sicut nunc pateris. Idcirco ex cordis tui iu-

cunditate apud teipſum hæc dicito. *O ſempiterne, dilectiſsimeque Domine Deus meus, iam tua in me impletur voluntas, quæ tibi ab æterno placuit, vt hoc eodem tempore, & tali modo, menſura, numero mihi euenirent, quæ nunc ſuſtineo: atq; id totum propter honorem ac gloriam tuam, & animæ meæ ſalutem. Scio enim quod numquam ea mihi euenire permiſiſſes; niſi ad gloriam tuæ maieſtatis illuſtrandã, & meam ſalutem plurimum conferrent.*

Similes quoque cogitationes tibi facies cælo turbido, pluuio, niueo, & in quibuſcunque alijs triſtibus euentis, quæ ab hominibus impediri non poſſunt.

ſunt. Si quid verò legis quod te delectat, itidẽ cogitationes tuas conuertas ad Dominum Deum tuũ, in eoq́; ſolo te oblectes. Nimirũ firmiter apud te ſtatuas, ipſum ſub ijſdẽ verbis, quæ legis, ſeſe occultare, tibiq́; ſuauiter per ea loqui. Similiter quoties in animo tuo, cogitatus alicuius complacentiæ ac delectationis, ex quacumque re vel actione bona excitatur; protinus conuerte mentem in Deum, ipſumq́ue ſumma cum humilitate ac reuerentia adora: illudq́; bonum ab ipſo ſolo profectum agnoſcens, toto corde ei pro eodem gratias agas.

CAPVT XIV.

De ordine pugnandi cum hostibus nostris.

IN pugna ſpirituali contra inordinatos affectus, & quamlibet aduerſitates, huiuſmodi ferè ordo ſeruabitur. Primum ingredere cogitationibus tuis in archiuum animæ tuæ, & diligenter diſpice, quinam affectus in ea præcipuè dominetur, & à quibus cogitationibus & motibus frequentius tentetur ac moleſtetur. Dein vertas te contra illum hoſtem, qui tibi plus moleſtiarum

lestiarum & periculorum affert, atque iam iam in te manus suas mittit, vt obruat & perdat, eique viriliter te oppone. Veruntamen tempore quieto, cùm à nullo hostium tentaris & affligeris, tu ipse prouoca ad certamen hostes tuos; potissimum illos qui tibi præ cæteris molesti sunt, frequentiusque te decipiunt atque turpius coram Deo confundunt.

CAPVT XV.

Quid faciendum illi qui ab hostibus deuictus, grauiterque est læsus.

SI te contingat ex imbecillitate, aliisque defectibus, adeoque & nequitia, voluntateque mala, in aliquod vitium incidere; protinus conuerte mentem tuam ad Deum: & primum quidem tuam ipsius vilitatem ad animum reuoca, teque ipsum odio habeas. Deinde te recollige, & denuò ad Deum conuersus, ardenti corde confitearis & dic: *Domine*

Deus

Deus meus, ecce gesſi me qualis ſum. Quid enim à me aliud expectandum, quam ſordes, lapſus, atque peccata? Doleo, Deus meus ex toto corde meo. Eheu fateor, quod multò deteriora perpetraſſem, grauiuſqúe lapſus fuiſſem; niſi me manus tuæ immenſæ bonitatis ſingulariter cuſtodiuiſſent: pro quo etiam tibi merito gratias ago, habeoq; quam maximas. Tu Domine Deus meus age mecum ſecundum diuitias miſerationum tuarum, ne permittas me extra gratiam tuam viuere, aut ſanctiſſimam tuam Maieſtatem deinceps offendere.

Hæc vbi corde ſyncero effudiſti coram Deo, noli ſollicitè cogi-

cogitare, an tibi Deus peccatum istud dimiserit, nec ne: quia hæc curiositas sapit fœtidam animi superbiam, & grauem diaboli laqueum; reddit etiam te inquietum, & tempus sine fructu consumit. Ergò purè teipsum proijce in paterna brachia clementissimi Domini Dei tui: & resume exercitationes pugnæ tuæ, ac si nũquam lapsus fuisses. Et licet vno die sæpius labaris, seu ab hostibus tuis plura vulnera accipias: nullatenus tamen desperabis aut pusillanimis eris, aut tibi metues: sed toties repete consueta pugnæ tuæ exercitia, sicut fecisti in principio, primò,
secun-

ſecundò, tertiò, quartò, & quoties opus fuerit.

Hoc genus exercitationis vehementer diſplicet diabolo, quod ſciat illud magnopere placere Deo: & ob id grauiter machinatur, vt nos ad illud frequentandum tepidos reddat. Tu verò contra, hôc maiorem tibi vim facies ad illud frequentandum, quô videtur eſſe durius atque moleſtius. Ideoque nec tædebit te illud in quolibet lapſu, & amiſſa contra hoſtem victoria, aliquoties repetere. Et licet poſt lapſum primum, vel alterum, ac tertium, in te ſentias grauem turbationem, confuſionem, diffi-

diffidentiam; tamen contende ante omnia, vt interiorem animæ quietem recuperes, teqúe ſolum ad Dominum Deum tuum conuertas. Nam turbatio animi, ex admiſſo peccato proueniens, non eſt indicium offenſi à te Domini Dei tui, ſed damnorum variorum, quæ tu tibi metuis.

Iſtam autem animi tui quietem ſic ferè comparare poteris. Facta ad Deum conuerſione & deprecatione peccati; deinceps obliuiſcere peccati tui penitus: & ſolum contemplare ineffabilem Dei tui dilectionem, qua deſideret ſummopere, vt te ſibi vniat & æternæ beati-

beatitudinis participem reddat. Hac autem contemplatione finita, & corde tuo in pia tranquillitate constituto, iterum verte cogitationes mentis tuæ ad lapsum tuum, & facito quod in huius capitis initio docui: temporéque confessionis peccatorum (quæ sæpius facienda est) reuolue omnes lapsus atque defectus tuos, eosq; detege ac confitere simpliciter tuo Confessario.

CAPVT XVI.

Quod ſpiritualis homo ſemper debeat habere cor quietum ac lætum in Domino.

DILECTE fili, vt cor tuum in ſpirituali hac pugna, ab omni anguſtia ac perturbatione quietum ſeruare poſſis; diligenter teipſum obſerua, & fidelem tibi conſtituas ſpeculatorem: qui cùm aliquid quòd te poſſit turbare, moleſtareque perſpexerit: confeſtim ſigno dato te præmoneat, vt ad defenſionem tempeſtiuè te armare valeas.

Etſi

Etſi contingat (vt ſolet nimis ſæpe) te ex euentu improuiſo grauiter turbari, protinus omnibus negotijs alijs ſepoſitis, contende, vt denuò quietum ac lætum cor tibi concilies. Quo accepto, rectius cætera præſtare poteris: quia animo turbato ac inquieto nihil efficies: & diabolus occaſionem inde ſumit te grauius tentandi. Quoniam ipſe huiuſmodi ſanctam animæ quietem ſeu pacem vehementer metuit, tanquam tabernaculum Dei, in quo ipſe multa mira operatur. Propterea quoque peſtifera ſua aſtutia non omittit nos etiam ſub ſpecie boni decipere.

re. Quoniam ſæpè in nobis excitat affectus ac deſideria bona: ſed oportet eos, ne decipiaris, ex fructibus eorum diligenter dijudicare. Nam cor inquietum reddent.

Quare cum ſpeculator tuus tibi dat ſignum, adeſſe quendam affectum bonum, qui cor tuum cupiat inhabitare; caue vt intromittas eum prius, quā voluntatem tuam ab eius deſiderio totam expoliaueris: eumqúe Deo ſupplici oratione obtuleris, ſimulque coram ipſo tuam ignorantiam ac cæcitatem humillimè confitearis, & attentiſſimè ipſum inuoces ac ores, vt lumen gratiæ

tiæ ſuæ tibi benignè impertiat, ad cognoſcendum & dijudicandum an affectus hic bonus à glorioſiſſima ſua Maieſtate, an à re aliqua terrena proueniat.

Et ſemper eſto memor ſubiugationis, mortificationiſqúe tuæ propriæ naturæ, priuſquã vllum bonum affectum in te admittas, etiam à Deo immiſſum. Quia gratiora ei ſunt opera, quæ ex voluntate tua piè mortificata proueniunt, quàm quæ ex deſiderijs tuæ viuidæ Naturæ feceris. Et ſæpe plus placet Deo tuæ voluntatis mortificatio, quam ipſum opus bonum.

Sic expellendo vanos, prauosque affectus tuos, nec bonos admittendo in animum tuum (quod etiam custodire debes) donec natura tua propria, cum omnibus suis affectibus ac desiderijs suppressa ac mortificata sit, semper quietus eris, & castrum cordis tui tutum ab hostibus conseruabis, à crebrioribus reprehensionibus, & afflictionibus interioribus tuijpsius. Istæ enim non semper à Deo, sed & à diabolo quandoque suggeruntur. Ex fructibus autem eorum cognosces, vnde potissimum oriantur. Nam si eæ reprehensiones te humilem atque quietum custo-

custodiunt, diligentioremque in bonis operibus reddunt, piamque in Deum confidentiam non auferunt; tunc eas suscipe tamquam à Deo inspiratas, qui sic ad ianuam cordis tui interius pulsat, vt teipsum discas cognoscere. Si autem te inquietum, pusillanimem, ad opera bona pigrum, & erga Deum diffidentem reddunt; idque eo præcipuè tempore, quo easdem interiores reprehensiones, afflictionesque in te sentis; pro certo habeas, non à Deo, sed à diabolo eas tibi suggestas esse. Huiusmodi ergo ne admittas in animum tuum, sed in tuis consuetis pijs exer-

citationibus hilariter persistas, quasi nihil istarum suggestionum in te senseris.

CAPVT XVII.

Quod diabolus hominem sæpe per pia proposita decipiat, & à profectu virtutum impediat.

PRæTER hactenus detectos diaboli dolos, etiam alius hic detegendus est: nimirum pium propositum desideriumque pugnandi contra præterita peccata grauiora. Id enim propterea homini suggerit, vt dum in his animum suum occupat, suorum quotidianorum

norum peccatorum, quibus tamen vehementer obnoxius eſt, obliuiſcatur, nullamque contra ea pugnam ſuſcipiat. Qui autem ſuæ ſalutis curam habere voluerit, debet præcipuè cum vitijs proximis certamen ſubire, eaque vincere & à ſe procul fugare. Quod quia ſæpe negligimus; fit, vt in multa mala prolabamur: velut qui noua ſemper accipiunt vulnera, & nullam quærunt medicinam. Nam huiuſmodi propoſita pro factis reputantes, in propriam complacentiam & latentem ſuperbiam incidimus.

Vnde cum ne verbum qui-

dem durum, nedum verbera, placido animo ſuſcipere, perferreq́ue valeamus, ſublimibus contemplationibus vacamus, in ijſq́ue proponimus, etiam purgatorij pœnas, purè propter amorem Dei patienter ſuſtinere. Cumq́ue ipſorum voluntas inferior ſiue ſenſualitas, nihil quod moleſtum ſit, doloremq́ue afferat, in ſe ſentiat, tantumq́ue ad futuras calamitates reſpiciat; profectò valde ineptè ac temerè ſibi imaginantur, ſe ex eorum eſſe numero, qui ſummè patientes ſint, & ipſo facto multa grauia ſuſtinere pro Deo valeant.

Vt ergo, dilecte fili, dolum hunc

hunc effugias, propone tibi, non solùm animo, sed & ipso facto pugnare cum proximis hostibus tuis, qui & molesti tibi valde sunt, & ipso opere aduersantur. Inde facile cognosces, an illa proposita tua vera an falsa, firma an debilia sint. Nec possum tibi vllo modo suadere, vt pugnare contendas contra hostes, qui te non infestant; nisi certò deprehendas, eos te breui inuasuros. Sic enim tibi licet contra eos pugnare priusquam in te veniant, vt deinde in ipso conflictu te sentias fortiorem. Nolim tamen tibi vt persuadeas, te per pugnam antecedentem,

hostes tuos iam superasse; nisi multo iam tempore in virtutũ studijs exercitatus sis. Nam in hoc casu, permissum est suscipere proposita pugnandi contra peccata præterita grauiora, etiamsi leuiora nonnulla delicta, ex singulari Dei prouidentia superare non possimus, vt in humili agnitione propriæ imbecillitatis permaneamus.

Sed qui negligentes sunt in superandis leuioribus delictis, putantque se grauioribus facile posse resistere; insigniter vani sunt ac præsumptuosi, incidűtque in laqueos diaboli.

CA-

CAPVT XVIII.

Quibus dolis diabolus nos à virtutũ ſtudijs abducere moliatur.

VTitur porrò diabolus alio quodam aſtu, vt nos in via virtutum ambulantes, abducat in deuia: Id eſt, à virtute in vitium. Incidit quidam in morbum aliquem, quem patienter ferre deſiderat; diabolus (ne, ſi ita perſeueret, virtutem patientiæ conſequatur) ſuggerit ei motus ac deſideria huius vel illius boni operis faciendi, ſi ſanitati reſtitueretur: quodq́ue Deo rectius, ac di-

dignius seruire: sibi, suisque, & pauperibus plura officia, beneficiaque pręstare possit sanus, quam infirmus. Et hæc desideria in tali infirmo paulatim magis magisque accendit, donec eum pertæsum & impatientem reddat infirmitatis suæ, quòd per eam ab istis bonis faciendis impediatur. Atque hoc dolo eum, qui ad virtutem patientiæ sese exercebat, in impatientiæ vitium nequiter præcipitat. Non sub ratione vitij, sed impedimenti quo retardatur ab executione bonorum operum, in quæ inordinate fertur.

Neque hoc satis: sed pergit, & ei-

& eidem infirmo ſuggeſta deſideria de bonis operibus, quæ ſanus facere poſſet, rurſum dolosè eximit, ipſo etiam non aduertente: ſolumq́ue in eo deſiderium ſanitatis recuperandæ relinquit: aut ſi eam non propediem obtineat, in grauem triſtitiam, & ipſiſſimam labatur impatientiam.

Contra hunc ergo nefarij hoſtis dolum, deceptionemq́ue, remedium optimum eſt, vt in infirmitate, aut alia quacumque aduerſitate conſtitutus, ſedulò caueas, ne motum, deſideriumq́ue in animum admittas vllum, quod non poſſis quam primum implere; alioqui

qui reddet te ſolicitum ac inquietum.

Et attende diligenter, ſæpe eum qui labitur in impatientiam, non putare id ei accidere ex ſua quam patitur aduerſitate, ſed ex impeditione ab operum bonorum exercitio, quæ ex ea oritur. Proinde que impatientiæ ſuæ cauſam non refert in ipſam infirmitatem vel aduerſitatem, ſed partim in ſeipſum, quòd eam commeruerit, & quaſi accerſiuerit: partim in eos quibus moleſtus eſſe debet etiam inuitus: partim denique in omiſſionem ſpiritualium exercitiorum.

Ita

Ita ambitiosus qui dignitates aut officia, quæ ambit, assequi non valet, dicit se non sui causa conqueri & dolere, sed ob necessitatem suorum cognatorum, quos iuuare debeat vel similia. Quòd verò hi se decipiant, manifestum est ex eo, quòd non ita turbantur, cum alijs medijs & personis eidem contingunt effectus, qui eis molestiam afferre videbantur, & sub quibus suum vitium occultabant.

Verbi gratia. Dicis infirmitatem tuam te non reddere impatientem, quod molesta sit tibi: sed quòd grauentur qui in ea tibi ministrant. At si con-

contingeret, easdem personas tibi ministrantes, etiam alijs infirmis ministrando grauari, parùm te afficeret. Vnde apertè deprehendis, non illorum molestationẽ, sed tuam ipsius cupiditatem esse causam impatientiæ tuæ. In hunc modum etiam poteris dolos in alijs rebus ac negotijs tuis latentes facilè deprehendere.

Quamobrem te hortor vt cum tuam crucem patienter tollere possis, nullatenus ab ea liberari desideres: quoniam ex isto tuo desiderio, duo tibi grandia mala eueniunt. Alterum quòd auferat à te virtutem patientię, aut saltem viam sternat

sternat ad impatientiam. Alterum quod priuet te merito apud Deum, qui breuissimi temporis patientiam, cum propriæ tuæ voluntatis in ipsius diuinam voluntatem resignatione cõiunctam, in opus perfectæ patientiæ reputat.

In his ergo & alijs operibus, negotijsque tuis omnibus, hãc tibi regulã serua: vt cor tuum à desiderijs omnibus subtrahas atque expurges, nihilque aliud petas, quàm quod diuinæ voluntati placeat, idque cum humilitate atque simplicitate. Quo facto in nulla deinceps aduersitate facilè turbaberis: quòd nulla tibi acci-

dere poſſit abſque beneplacito diuinæ Maieſtatis. Atque hæc faciens, numquam à via perfectionis aberrabis. Quando autem pro aduerſitate, quam ſuſtines, pellenda, medijs quibuſdam vti neceſſe eſt; ſolicitè te obſerua, ne affectus cordis tui ijſdem adhæreſcat. Neue ijſdem vtaris vt ab aduerſitate libereris: ſed quia Deo ſic placeat, vt his medijs vtaris. Atque tunc non turbaberis, etiamſi illa tibi non conducant ad liberationem ab aduerſitate.

CAPVT XIX.

Quomodo aduerſarius noſter inſidioſè moliatur, vt virtutes noſtræ acquiſitæ, nobis occaſio ſint ad ruinam.

CAllidus ac peſtifer ille ſerpens non intermittit nos etiam tentare per virtutes noſtras acquiſitas, vt fiant nobis occaſio ad ruinam. Itaque molitur omnia, vt nos ad complacentiam & oblectationem in ijſdem inducat. Indeque in nobiſmetipſis elati, in graue crimen ſuperbiæ prolabamur.

Vt ſis vero ab hoc periculoſo lapſu tutior, perſiſte ſemper in aperto campo, & perſeuera in vera, humili atque ſecura meditatione vilitatis tuæ; conſiderans quòd ex te ipſo plane nihil ſis, nihil ſcias, nihil poſſis: nec quicquam aliud in te ipſo habeas quàm æternam damnationem.

Curabis quoque ſedulo, vt cogitationes tuas omnes quæ te à tui ipſius agnitione abſtrahunt, longe à te repellas. Cum enim iſtæ à manifeſtis tuis hoſtibus ſuggerantur; perſuadeas tibi certò, niſi eas animo excluſeris aut te prorſus enecabunt, aut graue ſaltem vulnus animæ

mæ tuæ infligent.

Quod vt verum esse intelligas, hanc tibi trado regulam. Contemplaturus vilitatem tuam, non vertes cogitatum tuum ad dona ac beneficia, quę in te sunt; quod ea non sint tua sed Dei: sed ad id quod tuum est, & tunc rectè iudicabis, quantus vel potius quam vilis sis. Sic autem id efficies. Cogita tempus quod te antecessit, & continuò deprehendes te ab æterno nihil prorsus fuisse: nihilque etiam te fecisse neque facere potuisse, vt vitam aut quamcumque rem aliam consequereris. Si deinde cogitas tempus, quo aliquid esse cœpisti,

ſti, intelliges pariter te hoc ex Dei ſolius pura dilectione, benignitateque accepiſſe: quia ipſe & creauit te & vitam tibi dedit, quam & ipſe ſolus in te conſeruat: & cuncta quæ habes, ſcis ac poſſides. Itaque ne minimam quidem occaſionem in teipſo inuenies, vnde putes te aliquid eſſe, aut pro aliquo præ cæteris habendum.

Iam quod attinet ad ſtatum tuum gratiæ & virtutes ad bene operandum tibi datas: ſi natura tua omni diuino auxilio priuetur nũquid quidquam boni per ſe operari poterit? Si præterea verteris cogitatum tuum

tuum ad multa tua opera mala & peccata, atque ad alia peiora quæ indubiè perpetrasses, nisi Dominus Deus noster dextera suæ diuinæ gratiæ te custodiuisset, impediuisset, abstraxisset, cognosces facile, impietatem tuam; tum propter longitudinem temporis, quo eidem immersus fuisti, tum ob multitudinem iniquorum factorum, prauarumque affectionum tuarum; tam grandem esse, vt neque numerari, neque verbis exprimi possit: & ita quasi alter Lucifer infernalis iam sis, aut certè fieri potueris. Quamobrem nisi velis esse fur aut sacrilegus, qui

Domino Deo ſua bona furetur, ſibiq́ue attribuat; ſed cupis omninò eſſe ac haberi is, qui reuera in te ipſo es; iure debes teipſum de die in diem ac ſemper deteriorem æſtimare.

Attende tamen diligenter, hanc agnitionem, confeſſionemq́ue tuæ propriæ vilitatis coniunctam eſſe debere cum iuſtitia; alioqui tibi plus noceret, quàm prodeſſet. Nam ſi in tali agnitione tui-ipſius ſuperaueris aliquem, qui ob ſuam cæcitatem ſe putet aliquid eſſe, ac pro tali ab alijs haberi cupiat: indeq́ue velis vt homines te habeant pro aliquo, quẽ tu primum perdidiſti, & longè dete-

deterior es illo. Propterea vt agnitio vilitatis, malitiæque tuæ vera ſit, teque Deo acceptabilem reddat, non ſolùm tu teipſum vilem ac impium agnoſces, ſed & talem te geres atque tractabis: & ab alijs pro tali haberi, tractarique deſiderabis.

Et ſi quandoque contingat, vt propter aliquod bonum opus, quod Dominus Deus per te dignatus eſt operari, bonus habearis, ameris, lauderis; cautus eſto, nec te patiaris à prædicta agnitione veriſſimæ vilitatis tuæ vllatenus abduci: ſed conuertas te in corde tuo ad Dominum Deum, & dic:

Domine Deus meus, ne permittas, vt in mentem mihi veniat, furari tuam diuinam bonitatem. Deinde vertas te ad illum qui te laudauit, & dic intra teipsum. *Quid iste me bonum æstimat, cum reuera nemo bonus sit, nisi solus Deus meus:* Hæc si feceris, verè Deo reddis quod ipsius est, & te ad maiorem gratiam accipiendam dispo-nis.

CAPVT XX.

Vt in pugna spirituali nunquam nobis blandiamur de hostibus deuictis: sed solitas nostras exercitationes subinde iteremus, velut adhuc essemus tyrones in hac spirituali palæstra.

DIlecte fili, præter vniuersa hactenus à me tibi dicta, vnius adhuc te admonere debeo: nempe ne tibi persuadeas vmquam, te passionum tuarum aliquam penitus superasse; quod longo fortasse tempore, nullum illius motum in te senseris. Sed subinde re-

noua tuas ſolitas exercitationes ſpirituales tanquam tyro, ſeu paruulus modò natus ad pugnam, qui in ea ſe ante hac numquam exercuit.

Quod quidem tunc maximè faciendum eſt, quando perfe-ctionem eam, ad quam nos Deus vocauit, ſectari volumus. Quoniam tam copioſa ac ſublimis ea eſt, vt numquam dicere poſſimus, quòd vel prima ſaltem initia ad eandem in nobis poſuerimus, præterquam quod nonnumquam vitium, ex deceptione latentis ſuperbiæ nobis virtus eſſe videatur.

CAPVT XXI.

De Sancta Oratione.

DIlecte fili, hactenus, iuuante Deo audiuimus ac didicimus de diffidentia suiipsius, de confidentia in Deo, & de exercitatione: quæ media tria, nobis necessaria sunt ad consequendam victoriam aduersus passiones ac motus inordinatos sensualitatis nostræ. Sequitur nunc quartum medium eò necessarium, sancta oratio: quæ inter cætera optimum ac efficacissimum est, ad obtinēdum à benigna, largaq;

manu Dei quodcũque bonum. Vt autem oratio tua grata & efficax ſit: has ferè conditiones ſeu proprietates habebit ſibi iunctas.

Prima vt in corde tuo ſemper ardeat ſingulare deſiderium, Domino Deo tuo ita ſeruiendi vt ipſi quàm maximè placuerit.

Secunda, vt ſit in te vera ac conſtans fides, Dominum Deum daturum omnia, quæ ad ipſius cultum, & tuam ſalutem tibi ſint neceſſaria.

Tertia, vt ad S. orationem non alio propoſito accedas, quàm vt Dei, non tua voluntas impleatur; idq́ue tam in petendo,

tendo, quàm in impetrando. Videlicet ne te ad orandum quidquam aliud moueat, quàm quòd Deus velit vt ores: neúe ob aliam causam cupias exaudiri, quàm quòd ita placitum sit apud Deum. Breuiter: totũ tuum propositum erit, vt petas voluntatem tuam conformari cum voluntate Dei: & nequaquam tentes voluntatem Dei flectere secundum voluntatem tuam.

Quarta, vt oratio tua semper iuncta sit cum cæteris supradictis spiritualibus exercitijs, ita vt nullum sine altero suscipias. Tametsi enim diu, multumque Deum pro consequenda

quenda aliqua virtute ores, & nullam exercitationem pro eadem comparanda adhibeas; nihil aliud agis quàm quod Deum tentas, & nihil impetras. Postquam autem oraueris ad Deum, mox excita in te spem viuam atque constantem in ipsum, quod ex ineffabili dilectione sua tibi petitam gratiam seu donum, aut aliud eò præstantius, vel vtrumque simul daturus sit. Et quãquam tam diu fortasse differat dare, vt putes te nihil impetraturum: tamen hanc spem constanter in te retine: nec vmquam orationem, aut exercitationem, aut fiduciam tuam
pro-

propterea intermitte.

Quinetiam ſi tibi videatur, quòd Deus te ab oratione repellat: nihilominus te ipſum magis magiſque ante conſpectum eius humilia: ſimulque fidem ac ſpem in ipſum in te adauge & conforta. Nam quo frequentius, etiam in vehementi huiuſmodi repulſa, ac manifeſta quaſi reprobatione orationis tuæ, reſtiteris, ſpemque conſtantem conceperis; hoc quoq; gratius obſequium præſtabis Deo. Sed & ſemper gratias ages Deo, atque non minus ſapientem, prudentem, benignum, amantemque tui ipſum iudicabis, quando te ab

ipſo

ipſo non exauditum arbitraris, atque cùm obtines quod petiſti. Itaque ſemper eſto conſtanti animo ac læto quodcumque tibi eueniat bonũ aut malum: humiliterquè te infallibili ſapientiæ, prudentiæ, prouidentiæquè diuinæ ſubmitte.

Capvt XXII.

Quid oratio interior, quæ & contemplatio, ſit: & quis eius vſus.

ORatio interior, ſeu mentalis, nihil aliud eſt, quam eleuatio mentis in Deum actualem vel virtualem includens alicuius rei petitionem. Vir-

Virtualis petitio dicitur quando aliquis mẽtem ſuam eleuat in Deum pro impetrãda ipſius gratia: ſuamque ipſi neceſsitatem, abſq; vllo diſcurſu ac conſideratione aliarum rerũ, ſimpliciter, breuiterque explicat. Vt cum mentem meam eleuo in Deum, & corã ipſo agnoſco, confiteorque meam ad faciendum bonum, & me à malo cuſtodiendum imbecillitatem. Huiuſmodi oratio propriè rectéque dicitur virtualis: quia dum mentem meam, ſic breuiter aperio coram Deo, ipſe ſatis bene nouit quid mihi deſit, & quoniam opus habeam auxilio.

Eſt autem & aliud genus orationis interioris virtualis, quod conſiſtit in ſimplici intuitu ſeu contemplatione diuinæ mentis. Et fit quando tacitè deſideramus, Deumque velut monemus vt largiatur quod antea petiuimus. Hunc orandi modum fili, diligenter addiſcas frequentique exercitatione tibi familiarem reddas. Etenim ipſa te docebit experientia, quam optima is ſit armatura contra quaſcumq; aduerſitates atque pericula. Vnde nihil vtilius, quam hunc orandi modum ſemper in promptu habere, vt eum quoties opus ſit adhibere poſſis.

Actualis autem oratio interior est, quando homo verbis in mente expressis, gratiam à Deo petit. Vt qui intra se absque verbis exterioribus, ad Deum sic orat: *Domine Deus meus, da obsecro mihi gratiam hanc, aut illam, propter honorem sanctissimi nominis tui.* vel: *O Deus meus, credo firmiter, summæ Maiestati tuæ sic placere, vt hanc abs te gratiam petam. O Deus meus impleas in me voluntatem tuam.*

In huiusmodi oratione hostem tuum, vel peccata tua, quæ te infestant & affligunt, pariterque imbecillitatem ad ijsdem resistendum, coram

Deo

Deo sistas, & dicas: *O Domine, aspice me creaturam manuum tuarum; quam roseo sanguine tuo redemisti: attende hostem meum pariter & tuum, qui furit ac sæuit vt me discerpat, absorbeatque. O Deus meus ad te confugio, in te solo spero. Respice imbecillitatem, impotentiam, imperfectionem meam: & è contrario grandem vim, robur atque potentiam hostis mei qui molitur me suæ tyrannidi subiicere, si tua potenti defensione destituar.*

CAPVT XXIII.

Quatenus homo orationi interiori contemplationem adiungere possit.

SI quandoq; certum tempus, vt horam vnam & amplius mentaliter orare volueris: iunges orationi huic meditationes de vita & morte Christi, Domini nostri: ita vt opera Christi semper accommodes ad virtutem quam petis, simulque de ijsdem mediteris. Verbi gratia. Desideras acquirere virtutem patientiæ: assume ergo meditandum aliquod

aliquod myſterium crucifixionis Chriſti Domini noſtri. Scilicet quàm atrociter ſpoliatus ſit veſtibus ſuis; quàm truculenter veſtes, ſacris eius vulneribus adhæreſcentes, detraxerint: quantis cum ſubſannationibus ac diris ſpineam coronã ſacro capiti eius iterum, iterumq́ue ac ſæpius extractã, denuo impreſſerint, vel quomodo ipſe innocentiſſimus Dominus Deus duro crucis ligno affixus & cum ineffabili vulnerum ſuorum, totiuſq́ue ſacri corporis eius dolore in altum leuatus ſit. Vel his ſimiles meditationes aſſume. Quibus applica ſenſualitatem tuam vt pœ-

pœnam, quam Christus ista patiens, in omnibus membris sacri corporis sui sustinuit; etiam ipsa in se sentiat.

Deinde excita & eleua cor tuum ad sacram animã Christi & quantũ potes meditare summam patientiam ac mansuetudinem, quibus acerbissimos istos, aliosque complures cruciatus, placidissimè tolerauit. Quodque idem Dominus Iesus pro honore cœlestis Patris sui, proque salute nostra paratus semper fuerit seque obtulerit ad multò plura, grauioraq; sustinenda.

Postea aspice eum oculis mentis sic in cruce pẽdentem,

martyrioque affectum, eique asta & meditare, quàm feruido desiderio pro te pati voluerit, vt eius exemplo & tu aduersitates tuas, propter honorem ipsius patienter sustineres. Et sicut ipse vertit se ad suum cælestem Patrem pro te orando: ita & tu petas tibi gratiam concedi vt crucem, quam nunc sustines, omniaque incommoda alia, æquanimiter sufferre, superareque valeas.

Denique compelle voluntatem tuam, vt in hoc consentiat eamque sæpius alloquere, vt crucem istam placidè in se suscipiat, & constanter perferat.

rat. Mox mentem tuam, verte ad Deum Patrem tuum cæleſtem, ab eoq́ue humili prece efflagita virtutem patientiæ, vt ſuperare poſsis: paritérq́ue toto corde ora, vt orationem dilecti filij ſui quam indeſinenter exaudire dignetur.

CAPVT XXIV.

De quodam alio modo orandi per meditationes.

EST præterea modus quidam alius ſimul & orandi & meditandi, Videlicet, vbi iam interius magna attẽtione,

ac indefeſſo ſtudio acerbiſſimam paſſionem, omnemq́ue miſeriam quam dilectiſsimus Dominus noſter Chriſtus Ieſus pro nobis ſuſtinuit, meditatus es; accommoda ſenſualitatem tuam vt ſimiles dolores quatenus poteſt fieri, in ſe ſentiat: moxq́ue tuis cogitationibus penetra ac perſcrutare, quàm promptiſsima voluntate Chriſtus Dominus noſter iſta ſuſtinuerit. Et poſt meditationem maximi doloris, ſummæq́ue ac perfectæ patientiæ eius, verte mentem tuam ad alias duas meditationes. Nimirum primò meditare de theſauro meritorum Chriſti. Secundò

dò de ſummo beneplacito cæleſtis Patris, quod habuit in perfectiſsima obedientia dilectiſsimi filij ſui.

His pijs meditationibus vbi mentem impleueris proferas eas, & ante conſpectum Domini tui ſiſtas, perque earum rerum virtutem pete ab ipſo gratiam aliquam, qua præcipuè indiges. Et hanc petitionem non ſolùm in meditatione cuiuſlibet myſterij paſsionis Christi, ſed & cuiuſlibet actus interioris vel exterioris, quem Chriſtus in tali myſterio exercuit, facere poteris.

CAPVT XXV.

De modo orandi per intercessionem B. Mariæ Virginis.

PRæter iam dictos orandi & meditandi modos, adhuc alius occurrit: Videlicet de gloriosissima superbenedicta virgine matre Christi Domini nostri Maria: quod hac ratione commodè facere poteris. Primum namque verte mentem tuam ad Deum Patrem: deinde ad vnigenitum ac dilectissimum filium eius Christum Dominum nostrum: Postremò eandem superbenedictam

ctam matrem, sanctissimam virginem Mariam.

In meditatione erga cælestē Patrem, duo siste ante ipsius conspectum: nempe summum ipsius beneplacitum, quòd habuit apud se ab æterno de super benedicta Virgine Matre Maria, priusquam nasceretur: deinde admiranda opera quæ idem ostendit cùm eadem sanctissima Virgo in mundum nasceretur.

Quantum ad primum eleua & exalta cogitationes tuas vltra omne tempus præteritū, supraq́; omnem creaturam, & penetra vsque ad æternitatem diuinæ mentis: atque sic me-

ditare, quàm celebre gaudium, quàm ſanctas delicias diuina Maieſtas apud ſe habuerit ſuper hac beatiſsima Virgine Maria, eiuſque pulchritudine longè deſideratiſsima. Cumq; Dominum *D*eum in tãto gaudio & iubilo inueniſti, confeſtim ſumma ſpe atque fiducia eum ora, vt propter illud ſublime gaudium, tibi gratiam & robur ſpiritus, ad ſuperandos hoſtes tuos (præſertim illud vitium quod te tunc grauius tentat atque moleſtat) benignè largiatur.

Deinde progrediaris meditari præclaras virtutes ac dona eiuſdem glorioſiſſimæ Virginis

nis Matris Mariæ, & nunc ſimul omnes, nunc verò ſingulas ſiſte ante conſpectum cæleſtis Patris: atque ora ſimiliter vt per immenſam bonitatem ſuam, & propter iſtas ſanctiſſimæ Virginis virtutes, tibi clementer conferat quod petis.

Poſtea verte cogitatū tuum ad Filium Dei, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtū: eumqúe admoneas caſtiſſimi Virginalis vteri, qui nouem menſibus ipſum geſtauit; itemqúe reuerentiæ ſingularis, qua ipſum ſanctiſſima Mater Virgo cum primum natus eſſet in mūdum, proſequebatur atque colebar.

Quo-

Quoniam tunc ſtatim credidit, ac coluit ipſum vt verum hominem, & Deum verum: vt filium ſuum, & creatorē ſuum, Admone eum quoque oculorum magnæ cōpaſsionis, quibus ſummam eius paupertatem intuita eſt. Sacrorū etiam brachiorum in quibus ipſe Dei filius frequenter recubuit: iſtorum ſuauium oſculorum, quæ ipſa ei dedit: Lactis, quo ipſum nutriuit; Laborum difficilium, plurimarum moleſtiarum atque dolorum, quæ in vita eius pariter & morte, propter ipſum ſuſtinuit. Propter hæc & ſimilia pijſsimæ Virginis matris obſequia, nonnullam

nullam dilectißimo eius filio vim afferes vt te orantem exaudiat.

Tandem te quoque vertas ad ipsammet gloriosißimam Virginem matrem Dei Mariam: eamqúe similiter admone; quomodo ipsa sola inter omnes virgines & mulieres, ab æterna sapientia immensaqúe bonitate Dei, in matrem gratiæ & commiserationis, in adiutricem, mediatricem aduocatam omnium hominum apud Deum prælecta sit; quodqúe post Deum, eiusqúe dilectißimum filium, apud neminem alium quàm apud ipsam meliora, certioraqúe præsidia atque solatia

ſolatia ſalutis inuenire ac conſequi poſſimus. Admone ipſam quoque quam verè ac rectè de ipſa ſcribatur ac decantetur: quod nullus eam recta fide inuocauerit, cui non benignè responderit, ſuaqúe fideliſſima interceſſione auxilium non tulerit. Denique ſiſte ante oculos eius omnem miſeriam, quã dilectus eius filius hic in terris ſuſtinuit; & ora vt pro ipſius ſolius honore ac gloria, tibi ſua pijſſima interceſſione, impetrare dignetur hoc, cuius gratia dilectiſsimus eius filius tam manſuetiſsimè paſſus eſt.

CAPVT XXVI.

Quomodo orandum ac meditandum sit per Angelos, ceterosq; beatos in cælis.

POteris tibi præterea efficax medium ad impetrandum aliquid à Deo parare, per SS. Angelos, cæterosque beatos in cælis. Atque id etiam modis duobus efficies: primò si vertas cogitatum mentis tuæ ad cælestem Patrem; eique sistas amorem, cultum, laudem; quibus ipse à tota cœlesti curia gloriosè laudatur, honoratur, colitur. Simul quoque sistas ei

omnem laborem æ,rumnas atque molestias, quæ sancti eius hic in terris, auxiliante ipsius gratia, sustinendo superarunt. Deinde vertas mentem ad eosdem gloriosos spiritus Dei: & inter meditandum quòd in summo gradu perfectionis suæ quem possident, etiam nostri semper meminerint, nostramque perfectionem maximopere desiderent; ora eos vt tibi in pugna contra vitia tua fidele auxilium ferre non recusent. Quandoque etiam ipsos inuoca, vt tibi in mortis articulo adsint, & à rugientibus hostibus te defendant. Aliàs verò meditare quàm præclara gra-
tia-

tiarum dona à Deo acceperint. & excita in te viuidum charitatis affectum, gaudiumque maximum quòd tanta dona acceperint, haud aliter ac si propria tua essent: quin imò plus gaudebis quòd ipsi ea habeant, quàm si tibi à Deo data essent; quandoquidem suæ diuinæ Maiestati sic placuerit.

Vt autem has exercitationes rectius cognoscas & congruo iustoque ordine peragas; partieris choros Sanctorum in singulos dies hebdomadæ, vt sequitur.

Dominica die meditaberis

de nouem choris SS. Angelorum.
Feria ſecunda de SS. Apoſtolis.
Feria tertia de SS. Martyribus.
Feria quarta de SS. Epiſcopis.
Feria quinta de SS. Doctoribus.
Feria ſexta de SS. Confeſſoribus.
Sabbato de SS. Virginibus.

Nullo autem die intermittes quaſdam habere meditationes & confugia ad glorioſiſſimam Virginem Mariam: ad proprium tuum Angelum, ad Gabrielem Archangelum, & denique ad eum ſanctum, quem ſingulari pietate venceraris & obſeruas.

CAPVT XXVII.

Quomodo ſanctam crucem, & Christum Dominum in ea affixum pendentem meditari debeamus: vt bonos affectus ac motus in nobis excitare, vel à Deo conſequi poſſimus.

OStendi tibi, fili, paulò antea, quomodo ad orationem adhibere debeas meditationes de S. Cruce: nunc te inſtruam, quomodo per ipſius contemplationem, pios motus ſeu affectiones in te ſuſcitare queas. Itaque ſi quandoque volueris de aliquo articulo S.

Crucis ac Paſſionis Chriſti meditari, (vt de ſpinea corona) ſic ferè te geres. Meditaberis quomodo innocentiſſimus ac dilectiſſimus Dominus tuus Ieſus Chriſtus, pro maiori deriſu atque contemptu, purpura ſit veſtitus, eiuſque ſanctum caput acutis ſpinis coronatum, & dura arundine percuſſum: ſacer eius vultus totus impuris ſputis fœdatus. Quomodo, inquam, qui eſt æternæ gloriæ Rex, quem tot Angelorum myriades humillimè adorant, ab improbis ac viliſſimis ſeruis, irriſoria veneratione turpiter deluſus ſit.

Cumque huiuſmodi, alijſq;

id

id genus meditationibus, pium motum, affectumque amoris in te suscitare volueris: eleuabis cor tuum inter meditandum ad agnitionem inexhaustæ bonitatis ipsius Domini Dei tui, eiusque in te dilectionis maximæ; quam ex eo facilè colliges, quòd tam multa, tamque acerba pro te pati non dedignatus sit. Et hac meditatione summæ bonitatis eius, amoris in te affectum magis, magisque accendes: indeque ad peccatorum tuorum veram contritionem facillimè permoueberis. Præsertim si agnoueris, te hunc benignissimum, & tui amãtissimum Dominum
 tuum,

tuum, ob tua ſolius peccata turpiſſima crudeliter antea necatum, etiamnum grauiter offendiſſe.

Ad excitationem verò viuidæ ac conſtantis in te ſpei, meditaberis quod idem Dominus Deus tuus, qui eſt Rex Regum & Dominus Dominantium, in tam grauem, extremamque miſeriam ſe demiſerit, vt te à vinculis peccatorum tuorum, diabolique captiuitate abſolueret atque eriperet, cæleſti Patri reconciliaret, fiduciamque bonam in omnibus neceſſitatibus ad ipſum confugiendi tibi impertiret.

Si autem ex meditationibus paſ-

passionis Domini tui, spirituale gaudium in te volueris excitare, moue cogitatũ mentis tuæ à consideratione pœnarum, quas sustinuit; ad vtilitates ac fructus, qui ex istis pœnis eius in te redundarunt. Et meditare, te, totumq́ue mundum per easdem à peccatis esse absolutum, iram cælestis Patris sedatam, diabolum fugatum, mortem occisam, oues perditas ad ouile reductas, Angelorum sedes redintegratas. His iungas, quantum gaudium tota sanctissima Trinitas, omnesq́ue cælestium ciuium exercitus, & vniuersa militans Ecclesia, ex ijsdem vtilitati-

bus conceperint, habuerintque.

Pro doloris verò ac compassionis affectu, erga eumdem benignissimum Dominũ tuum Iesum, ob amarissimam passionem eius ac mortem, in te excitando; non solum meditaberis multiplices plagas sacri corporis eius, sed & grauissimas angustias, dolores atque tristitiam longè maximam sanctissimæ animæ eius. Nam cùm summam, ac imperuestigabilem dignitatem cælestis Patris, quem supra omnia maximopere diligit, satis cognitam haberet, facilè poteris æstimare quantas passa sit angu-

ſtias atque dolores; cum cerneret ipſum ſummum benigniſſimumq́ue Deum ac conditorem omnium poſt tam multa, ingentiaq́ue prę ſtita beneficia, à ſuamet creatura, tam temerè, grauiterq́ue offendi, & peccatis ſæpe iteratis turpiter deludi.

Deinde quoque eadem ſanctiſsima anima Chriſti Domini tui incomparabilem triſtitiam concepit atque ſuſtinuit, cum videret plurimas ac propè innumerabiles hominum animas, ſua propria culpa atque torpore damnatum iri in æternum.

Ad hæc ſupra modum auxit

dolorem animæ Christi Domini tui, immensus ac intolerabilis dolor, quem dignissima, dilectissimaque mater sua in eius passione ac morte perpessa est, quando gladius doloris cor eius pertransiuit.

Præterea nouum & ingentem dolorem eadem sanctissima anima Christi in se experta est, quando per vnitam sibi diuinitatem cognouit, quàm atroces ac diros cruciatus, multa sanctorum martyrum, sanctarum virginum millia, pro ipsius amore ac fide sustinere deberent.

In his alijsque similibus meditationibus de Christi Domini

ni tui paſſione ac morte; ſubinde recordaberis teipſum hos illoſque cruciatus atque dolores eius, tuis grauibus peccatis atque defectibus ipſi conciliaſſe: indeque ob ingratitudinem tuam & vehementer triſtaberis, & te coram Deo grauiter accuſabis. Eſt autem omnium optima, Deoque gratiſſima compaſſio, ſi tuos inordinatos affectus atque defectus in te perſequaris, eoſque contendas prorſus euellere radicitus à corde tuo: quod innocentiſſimo, benigniſſimoque Domino tuo, tam grauium dolorum, pœnarum, cruciatuum cauſa fuerunt.

Porrò vt perfectum odium contra peccata in te excites ac consequaris; considera in omnibus articulis Passionis Christi Domini tui, quasi ob nullam causam aliam omnia ista passus sit, quam vt per ea in te excitaret, generaretque odium contra omnia peccata, inordinatosque motus & affectus tuos, vt extir arentur: præsertim contra eos, qui te præ cæteris infestant, maculant, distrahũt, diuinæque Majestati grauius displicent.

Denique vt ex his meditationibus de Christi Domini tui passione ac morte, etiam admirationis affectum tibi con-

concilies; solicitè meditare primò quis sit qui ista passus est: nimirum summi, maximique Dei vnigenitus filius, qui pro salute tua de cælo descendit in terram, & homo factus est.

Secundò meditare ob quam causam passus sit. Nempe pro nobis miseris vermiculis, opere manuum suarum, qui ipsum semper offendimus.

Tertiò à quibus sit passus. Scilicet à vili ac truculenta turba, omniumque nationum populis.

Quartò quid passus. Opprobria, contumelias, plagas despicatissimas, cruciatusq; plures

res & atrociores quam dici
poſſit.

Quintò quomodo paſſus. Sanè tam inſigniter patienti, manſueto cupidoque animo, vt nulla humana mens perueſtigare poſſit. Videlicet quod is ipſe manſuetiſſimus, & ab omnibus derelictus Dominus in omnibus atrociſſimis opprobrijs, plagis, cruciatibus ſuis; tam inuictam patientiam, conſtantemque manſuetudinem; etiam contra ingratiſſimos, infenſiſſimos perſecutores ſuos declarauerit, vt nec vllum quidem durum verbum aduerſus eos locutus ſit: ſed ad omnia; vt agnus manſuetus, qui ducitur

tur ad victimam, vocem cohibuerit; animo omni mansuetudine pleno.

Sextò meditare tempus & locum, quando & vbi passus; nam & ea non paruam tibi admirationem parient. Quoniam & tempore solemni Paschæ & in primaria ciuitate sancta, astante dulcissima ac dilectissima matre sua, adeoque coram tóto mundo, ipse innocens Christus Dominus tuus, ista omnia, & his multò duriora passus est.

CAPVT XXVII.

De ſenſibili deuotione, & contraria ariditate ac derelictione fidelis animæ.

SEnſibilis deuotio quandoque oritur à naturali inclinatione ad eam: quandoque à diabolo: aliàs ex Deo. A quo autem horum potiſſimum proueniat, ex fructibus eius cognoſcendum eſt. Si enim inde non permoueris ad vitæ tuæ emendationem; merito dubitabis anne ex diabolo, an verò ex naturali tua inclinatione orta ſit: & quo maiorem ea in

te

te ſuauitatem conciliat, hoc amplior erit dubitandi ratio vndènam orta eſt.

Cùm ergò ſentis animum tuum ſpirituali dulcedine repleri: ne diſputes vnde profecta ſit: ſed nec eidem inhæreas, ac nullatenus ab agnitione propriæ tuæ vilitatis deſiſtas: ſed cor tuum ab omni eo cui adhæreſcit, vehementi ſpiritu abſtrahas: nihilqúe aliud deſideres vnquã niſi ſolum Deum, eiuſq. diuinum beneplacitum. Ita fiet vt momentaneæ iſtæ dulcedines te non decipiant, & ſi vel à naturali inclinatione, aut à diabolo ortæ ſint, vertantur tibi in gratiam, vti-

vtilitatemq; non paruam afferant.

Ariditas quoque ſeu deſolatio animæ oritur aut ex naturali defectu noſtro, aut à diabolo, aut à Deo. Et à diabolo quidem immittitur, vt animam reddat tepidam, frigidamque, & à ſpiritualibus exercitijs, abſtractam, ad quærenda terrena ſolatia abducat. Ex nobiſipſis oritur, aut propter peccatorum admiſſorum metum, aut ob tædium ſpiritualium exercitiorum. Denique immittitur à Deo, vt per eam nos excitet ad maiorem diligentiam in ſpiritualibus exercitijs, & à curis atque negotijs, quæ non aut ad

ad ipſummet Deum, aut ad ea, quæ nos in ipſum dirigunt, referantur, abſterreat: Indeq́ue nos ſibi arctius vniat, pariterq́; inſtruat, nec in ſpiritualibus quidem gaudijs ſi eueniunt quieſcendum, neque ea appetenda, ſed ex ſolo nos ipſius beneplacito pendere, viuereq́ue debere, ſicut ille qui dixit. *Dominus dedit, Dominus abſtulit: ſicut Domino placuit, ita factum eſt.*

Cum ſenſeris ergo huiuſmodi ariditatem animi tui, excita mentem tuam ad diſquiſitionem cauſæ, vnde ea eueniat. Cognita cauſa, adhibe prædicta arma, & pugna ad-

uerſus

uersus eam: non tamen eo proposito vt sensibilem illam gratiam denuo recuperes: sed vt abs te remoueas quicquid oculis diuinæ Maiestatis displicet.

Adhæc sedulò cures, vt ne in ariditate ista animæ tuæ, solita tua exercitia pietatis inmittas, sed maiori etiam diligentia prosequi contendas. Et quamquam tibi videaris frustra laborare, tamen animo tranquillo ac prompto bibas hunc calicem desolationis tuę. NB Si etiam is vsque adeo crassis fæcibus turbatæ mentis permixtus sit, vt quo te omnino vertas, planè ignores: nihilominus

minus alacriter perſeuera ſolitarius atque deſertus ſub cruce ſancta: nec quære gaudium exterius, tametſi tibi à toto mundo, vel quacumque creatura offeratur. Celare enim debes hanc crucem tuam omnes homines, præterquam tuum patrem ſpiritualem, cui eam fideliter detegas; non tamen vt ab eo aliquod impetres ſolatium, ſed vt te doceat, quid in hac tua ariditate facias iuxta beneplacitum Dei.

Porrò nec ſacra Communione, nec oratione neque alio quocumque ſpirituali exercitio hac intentione vtaris, vt in aduerſitatibus tuis aliquam miti-

mitigationem aut consolationem accipias: sed dumtaxat eo, vt robur spiritus à Deo accipias, vt crucem tuam hanc patienter sustinere possis. Etsi quandoque ob mentis turbationem aut distractionem, non poteris commodè intellectu tuo vti ad meditationes: tantum habeas ac conserues in te voluntatem bonam id faciendi: & adhibe superius notatas iaculatorias oratiunculas, seu repentinas eleuationes mentis in Deum.

Vtilius tamen tibi est, hanc crucem aridæ mentis cum humilitate & multa patientia sufferre. Quicquid enim feceris

ris aut ſuſtinueris pro honore Dei, optima apud ipſum oratio eſt. Sed & in hoc verè deuotus eris: quoniam vera deuotio nihil eſt aliud quam cor promptum, Chriſtum Dominum noſtrum, impoſita humeris noſtris ſancta cruce, ſequendi quocumque & quacumque via voluerit: ita vt Deum ſolùm habeat pro Deo: & quandoque Deo, propter Deum renuntiet.

Si ergo homines, præſertim religioſi & mulieres, ſuam in vita ſpirituali ac pia deuotione profectum, iuxta hanc regulam (& nòn iuxta ſenſibilem deuotionem in quam propè

omne ſtudium ponunt) examinarent; haud dubiè non tam ingrati, ſine omni vtilitate abuterentur ſenſibili deuotione ac dulcedine, quam Deus ipſis propterea largitus eſt, vt maiori zelo deinceps ſe dederent ſuæ diuinæ voluntati, qui tantummodo propter ſalutem noſtram operatus eſt vniuerſa.

NB. Quamobrem plurimi ſeipſos decipiunt, qui cùm ab impuris abominabilibuſqúe cogitationibus obruuntur, protinus puſillanimes fiunt grauiterqúe ſibi timent, tamquam à Deo derelicti: arbitrantes impoſsibile eſſe, vt Deus cum

ſuo

ſuo ſpiritu in mente ſic turbata & obnubilata habitet. Atque in his cogitationibus ſemet ita inuoluunt, vt paulatim in grauem ſui ipſorum diſplicentiam, ac quandam velut deſperationem incidant. Quod cum intra ſe deprehendunt confeſtim ad ſolitas accurrunt exercitationes, vt quietā mentem recuperent. Sed neſciunt ſe in hoc eſſe ingratos Deo, qui huiuſmodi turbationes in ipſis ideo fieri permiſit, vt ad agnitionem propriæ vilitatis permouerentur: indequé vt miſeræ, fragiles, deſolatæ creaturæ, ad ipſum glorioſiſsimum Dominū Deum, condito-

rem ſuum ardentius, diligentiuſque confugerent.

Itaque, fili, in huiuſmodi aduerſitate conſtitutus, hoc ſolum facito: meditare de tua ipſius vilitate, in eaque meditatione te ipſum humilia, tuoſque prauos affectus intimè conſidera. Hos namque Deus in te eſſe permiſit, vt dignoſceres quam procliuis ex teipſo ſis ad omne genus vitiorum: quodque ſine diuina cuſtodia, auxilio, defenſione, continuè iiſdem profundius immergaris.

Deinde quoq; apud te ipſum concipe ſpem bonam ac fiduciam in Dominũ Deum tuum;

eò

eò quod videas ac ſentias, ipſum ſolùm permiſiſſe te labi in hanc grauem aduerſitatem, vt occaſionem acciperes ad ipſum per humilem inuocationem, orationemq́ue appropinquandi. Propterea & ipſi mox gratias agito pro huiuſmodi perturbationibus: habeaſq́ue pro certo, prauas quaſq́ue cogitationes citiùs depelli manſueta patientia, quàm ſolicito ſtudio eas repellendi.

CAPVT XXIX.

Quod ad extirpandos prauos affectus non ſit efficacior medicina, quam digna ſumptio ſanctiſſimi Sacramenti Euchariſtiæ.

SAcroſanctum Sacramentum Euchariſtiæ, ſeu Communionis, varias ob cauſas à deuotis Chriſtianis ſumitur. Si autem tu illud ſumere volueris pro medicina ſeu robore ſpiritus contra tuos prauos affectus; attende diligenter ad ea quæ te iam docebo.

Pridiè namque ad veſperam priuſ-

priusquam mane sequenti ad sacram Communionem accedas; si tātum temporis habeas, meditare de immenso desiderio, quod Christus Dei filius apud se habuit, vt per huius Sacramenti sumptionem tibi vniretur, omnesque prauos affectus tuos ex te radicitus euelleret. Hoc namque desiderium eius tam feruidum, tamque copiosum fuit, vt à nullo humano intellectu comprehendi possit.

Vt autem in aliquam eius cognitionem peruenire queas, duo hęc tibi suscipias meditanda. Prius, quantæ voluptati Deo sit habitare in nobis: cum

ſcriptura S. id appellet delitias Dei, dicens. *Delitiæ meæ eſſe cum filijs hominum.* Vnde & ipſe cor noſtrum ad inhabitationem ſuam depoſcit, vbi dixit: *Fili, præbe mihi cor tuum.* Poſterius quod meditaberis, ſit, quantopere Deus oderit peccata noſtra; quod ea ipſius cum nobis vnionem impediant, ſuæque incomparabili perfectioni planè aduerſentur. Nam cum ipſe ſummum ſit bonum, clariſſimum lumen, & deſideratiſſima pulchritudo; non poteſt non vehementiſſimè odiſſe peccatum, quod nihil eſt aliud quàm tenebræ, fragilitas, corruptela, & immunditia miſe-

ræ animæ noſtræ.

Verùm vt hoc Domini Dei tui deſiderium menti tuæ altius imprimere queas; meditare frequenter de mirabilibus eiuſdem operibus in veteri & nouo Teſtamento. Præſertim de amariſsimæ paſsionis ac mortis eiuſdem Chriſti Domini noſtri operibus: quæ eò duntaxat ſuſcepit, vt nos à peccatis noſtris, & ab omnibus ipſi contrarijs, affectibus redimeret, expurgaret, ſemperqúe ſeruaret. Qua de re omnes à Deo illuminati Eccleſiæ Doctóres cæteriqúe pij vnanimiter concludunt ac docent: Chriſtum Dominum Deum no-

noſtrum ſi neceſſe foret, non intermiſſurum denuò ac millies mori & quidem morte acerbiſsima, vt nos à minimo etiam affectu prauo redimeret.

Ex huiuſmodi meditationibus facilè intelliges ingens deſiderium, quod Dominus Deus tuus habet ad habitandum tecum. Et hinc poteris cum his aut ſimilibus iaculatorijs oratiunculis, feruens deſiderium ipſum ſuſcipiendi, etiam in te excitare. *O Domine Deus meus veni, & adiuua hanc miſerabilem creaturã vincere hoſtes ſuos. O Deus meus, quando veniet illud optatiſſimum tempus, vt à te*

quã

qui es panis viuus, confortatus, ſubijciam atque deuincam in me omnes prauos atque inordinatos affectus meos?

Vbi ergo per ſpem aduentus Domini Dei tui in animam tuam, non nihil confortatus es; tunc prouoca ad certamen paſsiones, affectuſqúe tuos, & iuxta regulam ſuperius traditam, iterum iterumqúe eas perfecto odio abs te repelle. Dein excita in te deſiderium illarum virtutum, quæ his vitijs repugnant. Quæ quidem veſperi pariter & mane poſtquam ſurrexeris, facito.

Appropinquante autem hora ſumendi S. Sanctam Communionem;

nionem; paulo antea meditare de lapſibus, erratis, ingratitudine tua in Dominum Deum tuum, quæ à tempore præcedentis ſumptionis S. Sacramenti, iniquè perpetraſti. Ob quam ingratitudinem & indignitatem tuam, præ timore ac confuſione ſancta metuas ad Dominum tuum accedere. Sed protinus te ipſum, ex meditatione propenſiſsimæ bonitatis ac miſericordiæ eius, iterum in ſpem erige ac conſolare: piè confidens ipſam, non attenta indignitate tua, abs te velle ſumi: atque hac piâ fiducia confortatus, alacri ſpiritu ad S. altare concedas, ipſumqúe Do-

Dominum Deum tuum, in te lætus ſuſcipias.

Communione autem ſacra ſic ſumpta, diligentiſſimè te concludas in intima cordis tui, & oſtende Domino Deo tuo fragilitatem tuam, & dic in corde tuo: *O mi Deus vides quantopere ab hac paſſione ſeu prauo affectu occupatus ſim. Vides quoque ac ſcis bene, mihi eſſe impoſſibile, vt eum à me ipſo euellam. Proinde hanc meam pugnã contra eumdem in manus tuas reſigno atque commendo, & à te ſolo victoriam expecto.* His tacite dictis, verte cogitatum tuum ad cæleſtem Patrem, eique hũc ſuum filium, ob eam maximè

causam, propter quam eum iam in S. Sacramento sumpsisti, piè offeras ab eoque constanti fiducia auxilium expectes. Qui licet te confestim non iuuet, faciet tamen & tarditatem hanc suam affatim copiosè tibi cùm necesse fuerit, refundet.

CAPVT XXX.

Quomodo per eiusdem S. Sacramenti Eucharistiæ sumptionem affectum amoris in nobis excitare possimus.

SI optas per sacram communionem in te excitare affe-

affectum amoris in Deum; qui suo feruore omnem voluntatem propriam in te absumat: pridie ad vesperam suscipias meditationem de immensa ac ineffabili dilectione Domini Dei tui erga miserum ac indignum te, opus manuum suarum. Nimirum, quòd non contentus fuerit, te ad imaginem ac similitudinem suam ex nihilo condere: suumque vnigenitum filium in miserabilem hunc mundum (vt totos triginta tres annos, & quod excurrit; per labores, molestiasq; multas, tandemque per ignominiosissimam passionem ac mortem, tibi in corruptione

malitiaque tua seruiret) cœlitus mittere; sed vltra hæc omnia idem ipse Dei filius suum verum, sacratissimumque corpus in sanctissimo hoc Sacramento; tibi in salutarem cibum gratissimamque refocillationem perpetuò reliquerit.

Vt autem ex hoc peculiari sanctæ Communionis dono, te in ardentem ignitumque amorem commutare possis; sic ferè meditationem de eodem institues. Principio considerabis quis ille sit, qui hoc pretiosum tibi donum benignè contulit, nimirum ipsemet Dominus Deus tuus, increata illa sapientia, quæ finem nescit: cuius

ius excelſa dignitas atque perfectio omnem humanæ mentis intelligentiam longè, lateque superat.

Dein meditare de ipſomet ſacratiſſimo hoc dono quòd ſit ipſe verus ac vnigenitus Dei filius, vnius eiuſdemque cum Deo Patre & Spiritu ſancto excelſitatis: naturæ atque ſubſtantiæ. Iam ſi munus exiguum, à manu Regis alicuius donatum nobis ſummopere gratum, acceptumque eſt, propter eum qui donauit: quanto gratius nobis eſſe debet illud incomparabile donum, quod Deus eſt, & ab ipſomet Deo, in oſtenſionem ſuæ immenſæ

erga nos dilectionis donatum atque relictum.

Vlterius mentem tuam eleua ad meditationem æternitatis dilectionis huius, qua ipse Deus ab æterno incensus in diuinissimo secretissimo & imperscrutabili suo consilio decreuit, quòd seipsum tibi in cibum dare vellet. Et hæc ita meditans protinus incipias hilari mente, lętissimoque iubilo intra temetipsum cantare, & dicere: *O æterna Sapientia tu me miserum vermiculum ab omni æternitate tãtopere dilexisti; vt tu Dominus ac Deus meus, mei indigni memineris, ardentissimoque amore ac desiderio teipsum mihi*

mihi in cibum dare dignatus ſis.

Tandem verte cogitatum tuum ad vnitatem dilectionis quam erga te vilem tam potens ac magnificus Dominus declarauit atque exhibuit. Quæ ſanè tam immenſa eſt, vt nulla dilectio terrena cum ipſa vmquam comparari poſſit. Eritque ea tibi etiam hoc charior, quòd eam tibi donauerit non ob aliquam vtilitatem ſuam; neque ob merita vlla tua, ſed ex ſola miſericordia ac bonitate ſua.

Poſtquam ergo hæc in corde tuo diligenti ſtudio, feruentique affectu ac zelo meditatus es, poteris intra teipſum in hęc

verba tacitè erumpere. *O Domine Deus meus qui fit, vt me vilissimam creaturam tantopere diligas? O Rex gloriæ, cur me tibi sic copulas, qui nihil aliud sum quam abiectum stercus, & inutilis cinis. O Domine Deus meus, ex hoc igneo, ardentiq; amore tuo facile agnosco te propter me solum ista præstare. Indequé etiam agnosco & experior puritatem dilectionis tuæ, quòd eam propterea erga me declaras, vt & ego vicissim omnem meum amorem tibi donem. Itemqué, te mihi teipsum donasse totum, vt & ego meipsum tibi offerrem totum. Et hoc non propterea quod tu mei indigeas, aut aliquam ex me vtilitatem expe-*

expectes. sed ob solam vtilitatem meam. Videlicet vt per hanc salutarem iucundissimamque vnionem, ego, vilitasque terreni cordis mei, tecum (ô Deus meus) vnum cor diuinum fieret.

Hæc omnia vbi serio meditatus fueris; mox te humiliter totoque mentis affectu ac desiderio offeras ac dedas voluntati beneplacitoque omnipotentis Dei: semperque in te retineas feruens desiderium ipsius diuinæ voluntati placendi. Et cum tale desiderium, amoremque in te excitaueris, accenderisque; etiam Dominum Deum tuum ad tantum tui amorem permouebis, vt & ipse

ipſe deſideraturus ſit, quo tu ſequenti mane cor tuum ipſi aperias, vt ad te ingredi, tecum cænare omneſque delitias tecum habere poſſit. Declarabis autem tuum mutuum deſiderium erga ipſum, hac ferè iaculatoria oratiuncula. *O cæleſte, diuinumque Manna, quando veniet illa optatiſsima hora, qua ego te iuxta beneplacitum voluntatis tuæ intra me ſuſcipiam? Quando per ſinceram charitatem tibi verè vniar? Quando propter te, ô vnica vita animæ meæ, omnem propriam voluntatem, omnemque imperfectionem meam derelinquam, & à me excludam.*

His,

His, alijſque ſimilibus oratiunculis ac meditationibus poteris veſperi & mane deſiderium ſumendi hoc ſacratiſſimum in te excitare, fouere & augere, vt gratum Deo præſtes obſequium, & cum ipſo feliciter vniaris. Inter hæc autem diligenter quoque curabis, vt omnes facultates, potentias, vires animæ tuæ puras ac liberas ſerues ab omni curioſitate rerum terrenarum, omnibuſque cogitationibus otioſis ac vanis, præterea & ſenſus tuos exteriores cuſtodias, ne per eoſdem cor tuum diſturbetur: vnde omnem deuotionem tuam amittas.

Sumpto autem hoc ſalutari ſacramento, confeſtim accurato ſtudio te ad intima cordis tui recipias: ibiq́ue cum Domino Deo tuo his, aut ſimilibus verbis amanter, reuerenterq́ue loquere. *O Rex Regum Domine, quid eſt quod tu iam ad me, qui nihil niſi miſera, deſpicabilis, vilis, cæca & nuda creatura ſum, ingreſſus es?* Tunc reſpondebit ipſe tibi & dicet: *Tu es columba mea dilecta, amica mea, ſoror mea, ſponſa mea & dilecta mea.* Ad quæ & tu: *O increata dilectio, ô dulciſsima dilectio, ô amiciſsima ac clementiſsima dilectio, quid poſtulas à me? quid deſideras? Nihil aliud peto,*

peto, dicet tibi, *quam dilectionem: nullum alium ignem in terra cordis tui ardere volo, quam ignem amoris mei, qui omnem alium amorẽ in te absumat, tuamque propriam voluntatem prorsus exurat. Hunc, hunc desidero, quandoquidem aliud nil velim, quam vt ego tuus sim, & tu vicissim totus sis, permaneasq; meus. Sed hoc fieri non poterit, donec iuxta beneplacitum meum te mihi totum tradideris. Nam absque eo semper inhærebis amori ac beneplacito tuo proprio in omnibus actionibus tuis, etiam minimis. Desidero*, dicet, *odium tuijpsius vt meam tibi dilectionem donare possim: desidero cor tuum vt illud*

inhabitem, meoque cordi copulem ac vniam: propterea namque cor meum in ara Crucis meæ apertum est. Volo, inquam, dilectissima mea, ne quid aliud desideres, nihil mediteris, nihil intelligas, videas, sentias, nisi meipsum solum: vt & ego in te solus sim, tuque in me conuertaris, & in me quidem tu habeas perfectam beatitudinem, ego verò in te beneplacitum.

Tandem offeres cælesti Patri suum proprium filium, pro te, totoque mundo, & animabus fidelium defunctorum. Poteris quoque in eius memoriam & simul cum oblatione, qua se ipsum cruento modo cùm

cùm penderet in ligno S. Crucis, obtulit, omnes ſacras oblationes, quæ illo die toto per vniuerſam Eccleſiam Omnipotenti Deo offeruntur, pariter offerre.

CAPVT XXXI.

De ſpirituali Communione.

Dilecte fili, tametſi tibi per diem ſemel dumtaxat ſumere liceat Dominum Deum in Sacramēto; tamen ſpirituali ſumptione poteris ſingulis horis atque momentis particeps fieri: ab hac enim ſumptione nulla te creatura, præterquam

quam tua ipſius negligentia ac culpa, impedire poteſt. Quinetiam hæc ſpiritualis cõmunio tibi nonnumquam vtilior eſſe poterit quàm Sacramentalis; præſertim ſi te ad hanc non ſatis diligenter ac piè præparaueris.

Quamobrem quoties proponis ſpiritualiter communicare, teq́ue eò præparas; ſemper inuenies filium Dei ac Dominũ tuum paratum, ſuis te manibus proprijs ſpiritualiter cibandi. Ad hanc autem ſpiritualem Communionem ſic te ferè præparabis: Conuerte animum tuum hac intentione ad Deum, tuamq́ue fragilitatem

tem atque defectus meditando in memoriam reuoca, & simul de ijsdem veram ac intimam contritionem doloremq́; concipe: moxq́ue amanti corde Domino Deo tuo supplica, vt fragilem tuam animam ingredi, teq́ue suo vero corpore ac sanguine per seipsum cibare non dedignetur.

Similiter, cùm vehementi zelo aliquam in te prauam ac molestam passionem mortificare; vel è contrario alicuius virtutis actum exercere volueris: teipsum prius hoc modo spiritualiter communica. Verte cogitatum ad Dominum Deum tuum, ipsumq́ue ardenti

ti prece inuoca, vt ad intima cordis tui ingredi dignetur. Aut recorderis ſaltem prioris Sacramentalis Communionis, & feruenti deſiderio ad ipſum dicito: *Domine Deus meus quãdo te demum in intima animæ meæ ſuſcipiam? O Deus meus, veni etiam nunc virtute pari in me ſpiritualiter, & adiuua.*

CAPVT XXXII.

De gratiarum actione.

VNiuerſa quæ facimus bona, à Deo proueniunt, & ipſius ſunt: Idcircò & ipſi ſoli gratias agere debemus

pro

pro omnibus ſpiritualibus exercitijs, & pro obtenta victoria contra hoſtes noſtros: quemadmodum quoque pro reliquis beneficijs omnibus, quæ aut nobis ſolis benignè contulit, aut ſunt nobis cum alijs communia.

Vt autem & hoc legitimè pręſtare poſſis, memineris præcipuam cauſam, cur Omnipotēs Deus ſua nobis dona benigne conferat, hanc eſſe; vt ipſi piè, rectè ac dignè agamus gratias. Cumque is ipſe Dominus Deus noſter, in beneficiorum omnium largitione, prius ac potius ſuum ſpectet honorem: deinde vtilitatem noſtram: idcirco

idcirco & tu in omnibus acceptis beneficijs agnoſces primò ipſius Dei Omnipotentiam, Sapientiam, & immenſam bonitatem, quæ in cunctis eius beneficijs glorioſè relucent.

Dein meditare nihil in te eſſe dignum tantis Dei beneficijs: ſed tua omnia eſſe ingratitudinem, miſeriam, extremamque vilitatem. Tandem ergo exhibe te obedientem ſuæ diuinæ voluntati, & ſtude implere, quæ per iſta beneficia Deus abs te poſtulat: videlicet vt ipſum præcipuè ames, ipſique diligentius ſeruias, & totum liberè offeras ac dedas: ſicut iam plenius docebo.

CAPVT XXXIII.

De perfecta suiypsius oblatione.

POST gratiarum actionem pro beneficijs acceptis statim prorumpit anima in dulcem illum affectum Dauidis: *Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi?* Vt ergo quadamtenus satisfacere possis, offerendo Deo tuo totum id quod es, habes, aut potes, idq́ue ex integra, plenissimaq; voluntate, & efficaci actu interioris hominis.

Considera primò profunda attentione magnitudinem, & maie-

maiestatem Dei tui (ab hac e-
nim consideratione pendet
perfecta tuijpsius oblatio) &
inuenies magnitudini eius de-
beri reuerentiam, & timorem;
Bonitati verò amorem; Mise-
ricordiæ autem eius spem, &
fiduciam; atque ita de reliquis
eius perfectionibus, & attri-
butis: Et congratulaberis ei-
dem Deo tuo, quod sit id
quod est, nimirum optimus,
maximus, sapientissimus, san-
ctissimus, omnipotens, infini-
tus, quodque omnia habeat
quæ habet: compluresq; actus
amorosæ huius complacentiæ
intus in corde tuo multiplica-
bis.

Dein-

Deinde, profundiſſima reuerentia flectes genua cordis tui, totumque corpus inclinabis Deo tuo, ipſum adorans, & tamquam ſupremum Dominum agnoſcens omnium creaturarum; Specialius autem conſidera, quia totum quod es per naturam, & per gratiam, ipſius eſt proprium: quoniam ipſe ſolus totum hoc tibi conceſsit, & ſolus hoc in te conſeruat; hinc enim ſemper te debitorem agnoſces, quantumuis magna ipſi offeras: ſiquidem nihil poteris illi dare, quod non ſit ipſius, & ab ipſo prius tibi donatum; cuius dominium non poteſt amittere,

etiam

etiam tum, cum in tè transtulerit.

Tertiò. Ab illa cogitatione accede statim ad oblationem, & hilariter, ac reuerenter trade in manus Dei tui quicquid habes, aut potes ipsi offerre; omnia scilicet quæ ipse tibi prius dedit, atque ita teipsum restitues Deo tuo in perpetuam seruitutem, vt de te statuat quicquid voluerit, siue in tempore, siue in æternitate. Nec solum generatim offeres Deo tuo radicem, ac principium omnium cogitationum, loquutionum, & actionum tuarum: Sed sigillatim eas omnes (quas ratione tui status exer-

exercere teneris) offeres in honorem & gloriam sanctissimi nominis eius.

Vltimò vnies, & coniunges hanc tuijpsius, rerumquе tuarum oblationem, cum meritis dulcissimi sponsi animæ tuæ Iesu Christi, vt ab ipso valorem & pretium accipiat, quoniam à te ipso solo nullum habere possunt. Consummabis igitur oblationem tuam, simul cum teipso offerens æterno Patri merita vnigeniti Filij eius, omnesquе labores, quos exantlauit ab ipso præsepi vsque ad crucem: omnia enim quæ ille egit & passus est, tuæ sunt opes, tuæ diuitiæ, quas

ille moriens teſtamento ſuo tibi reliquit, tamquam hæredi meritorum ſuorum. Memineris autem hæc omnia non pro teipſo dumtaxat offerre: Sed etiam pro vniuerſa Eccleſia, & membris illius: ſic enim acceptabilior erit Deo oblatio tua charitatis incenſo ſociata.

Similiter cum ieiunia, orationes, aliaque opera bona Deo offerre volueris; conſidera primum quod Filius Dei, iſta opera tua vna cum ſuis antea obtulerit Deo, & ſic vtraque coniunxerit atque vniuerit: quamobrem & tu eadem ſic offeras ac dones cæleſti Patri.

Inde namque intelliges oblationes tuas è puro ac ſincero corde proficiſci. Et ſi tempore tribulationis huiuſmodi oblationes feceris; perfacile omnem anguſtiam, dolorem, miſeriam atque pericula ſuperabis, & Dei voluntatem rectiſſimè implebis.

Si vero Chriſti Domini noſtri opera, cæleſti patri ſuo pro delictis tuis offerre volueris, ſic te geres. Principio aliquantulum conſidera peccata tua, & vbi cognoueris te cæleſtis Patris iram per teipſum ſedare, eiuſque iuſtitiæ ſatisfacere non poſſe; accurre ad vitam, paſsionem & mortem Chriſti

Domini nostri & vnum aliquod ex istis, vitæ aut passionis meditare. Videlicet, quomodo ipse ieiunauerit, aut orauerit, aut sanguinem fuderit; tunc intelliges quomodo ipsemet Christus, tale opus, seu dolorem suum pro peccatis tuis, ad reconciliandum Deum tibi, obtulerit, dicens: *O mi cælestis Pater, iam plenè satisfacio tuæ diuinæ iustitiæ pro peccatis huius serui tui N. & oro tuam diuinissimam Majestatem, vt parcas ei, & assumas eum in consortium electorum tuorum.* In hac autem meditatione etiam & tu offeras cælesti Patri, istam oblationem vnigeniti Filij eius

ipsum-

ipſumque pro te & alijs hominibus ora, vt propter oblationem hanc ac nominis ſui gloriam benignè tibi & alijs condonet peccata veſtra. Eandem ſpiritualem exercitationem vtiliter facere poteris in quolibet opere ac myſterio, quod Chriſtus Dominus noſter in hac vita operatus eſt.

CAPVT XXXIV.

De petitione gratiæ.

POſtquam æterno patri obtuleris pretioſiſſimum theſaurum ſanguinis, & meritorum Chriſti: confidenter poteris ab ipſo poſtulare, quæcumque fuerint neceſſaria: ſed vt hoc decentiùs præſtes.

Primò excita in teipſo fiduciam ex recordatione ſummorum beneficiorum quæ à liberali manu Dei accepiſti : nihil enim maiorem fiduciam præſtat noua beneficia impetrãdi, quàm illius immenſæ recordatio liberalitatis, qua Deus in neceſsitatibus præteritis tibi ſuccurrerit: ab iſta autem fiducia pendet tota petitionis tuæ efficacia, & ſine ea nihil poteſt à Deo obtineri.

Secundò: Cura diligenter vt hanc fiduciam ſumma comitetur humilitas; ita vt paucitati, & paruitati meritorum tuorum diffidas, benignitati autem, & liberalitati Dei meritiſque

ritiſque dulciſsimi ſponſi tui Chriſti magnanimiter innitaris. Nec tamen præ humilitatis ſpecie fias puſillanimis, & formidoloſus, nec grandia beneficia à Deo poſtulare metuas: quamuis enim æquum ſit miſeriam tuam agnoſcere, & quàm parùm aut nihil merearis: non eſt tamen deſperandum de diuina bonitate, nec tenuiter aut viliter de eius largitate ſentiendum; non eſt deſpondendus animus, quia ſi parum merearis, tanto meliorem occaſionem adeptus es multa petendi: dona enim Dei non fundantur in tuis meritis, ſed in meritis Chriſti,

quæ ſunt infiniti valoris & dignitatis.

Tertiò conare petitionem tuam crebris, feruoroſiſqúe deſiderijs ſociare: nempe vt ardenter deſideres obtinere quod petis: quoniam enim à pientiſſimo patre quæ tibi neceſſaria ſunt, poſtulas, quiqúe non ſolum iubet vt petas magna ſed etiam iraſcitur ſi non petas, & pollicetur daturum ſe quæcumque petieris: non deſint tibi flammigera deſideria obtinendi ea quæ à tam liberali patre poſtulas. Plerumque enim ideo non obtinemus quòd petimus, quia non magnopere deſideramus obtinere:

re: ſed petimus ſolum tepida voluntate, quia ratio & fides dictat eſſe neceſſaria quæ petimus, non quia multum cupiamus ea à Deo accipere cuius rei cauſa eſt, quia affectum voluntatis in terrenis figentes, quæ intellectu contemnimus, voluntate magni facimus: atque ita licet iudicemus, animũ eſſe ab illis ad altiora eleuandum, non tamen cupimus ab eis ſeparari. Quodſi illud vehementer & veraciter, & ex animo deſideraremus, ſtatim petitiones noſtræ effectum ſortirentur.

Tandem curandum tibi eſt, ne petitioni tuæ deſit: 1. affe-

ctus

ctus charitatis erga proximos: non enim sufficere tibi debet quòd pro teipso feruenter petas, sed erga alios omnes affectum obtinendi diuinam gratiam extende. 2. non desit perseuerantia, solet enim Deus differre, & prolongare petitionis nostræ adimpletionem, ad maiorem vtilitatem nostram, vtque in nobis crescant magisque ferueant sancta desideria sicut in Cananæa, & vidua Euangelica contigit. 3. non desit resignatio propriæ voluntatis, quatenus ita desideria cordis tui Deo repræsentes, vt magis in eis diuinæ voluntatis, quàm tuæ beneplacitum

placitum expectes: ſicut Chriſtus in horto petijt, non vt fieret voluntas ſua, ſed æterni patris ſui.

CAPVT XXXV.

Pro modo deuotè meditandi quædam annotatiunculæ.

1. ANtequàm in lectulo ſub noctem decumbas, myſterium vitæ Chriſti Domini, aut argumentum quodcumque pium quod ſequenti die meditari proponis, attentè & conſideratè perlege: & in duo vel tria puncta ſeu par-

particulas diuide, memoriæque fideliter commenda.

2. Expergefactus, nulli alteri cogitationi vaca, ſed cura vt prima cogitatio ſit de eo quod tibi in meditatione ruminandum propoſuiſti; repetas ergo puncta quæ nocte præcedenti paraueras, & cogita quod ſtatim cum Deo tuo colloqui debeas.

3. Quare vno, aut altero gradu ſubſiſtens, antequàm ad locum orationis venias, per interuallum quo poſſit bis dici pater & Aue: imaginare ipſum Deum, quem adorant Angeli, præſentem in oratorio te expectare, vt ad colloquium cum

ipſo

ipſo in eumdem accedas, & intueri penitus omnia quæcumque facis aut facturus ſis inter orandum. Conare hanc veritatem firmiter animo tuo imprimere, nempe quòd Deus tuus ſit ibi in oratorio reuera præſens, & profundam illi reuerentiam ipſo corpore, & corde exhibe tanquam licentiam humiliter poſtulans cum ipſius majeſtate colloquendi.

4. Poſitis genibus in loco orationis, offer Domino Deo omnes cogitatus, verba, & opera, quæ in omni vita tua ſis habiturus: ſpeciatim autem ea, quæ in præſenti orationis

exercitio habere proponis, vt cedant ad ipsius honorem: & pete gratiam, qua possis tanta cum attentione, deuotione, & reuerentia exercitium tuum peragere, sicut oportet eum, qui cum Deo colloquitur.

5. Statim teipsum imaginare præsentem mysterio, quod proponis ruminare, locoque in quo contigit: sic enim cogitatio tua ab omni diuagatione stabilietur, certo quasi palo religata. Exempli causa, si meditaturus sis de incarnatione Christi, cogita te præsentem adesse colloquio Angelico; & in secreto illo

cubi-

cubiculo videre, & audire Archangelum cum ſanctiſſima Virgine ſermones mutuos habentem; Si de flagellatione Chriſti futura ſit oratio, puta te coram videre Chriſtum Dominum columnæ alligatum, & inhumanos illos carnifices ipſum flagellis crudeliter cædentes, & hæc myſterij conformatio pro modo myſteriorum varianda eſt.

6. Inſpecto ita myſterio, & ante oculos mentis poſito petes à Deo auxilium, vt ex hac oratione haurias id, quod cupis: & ex meditatione incarnationis dominicæ, lucem

postula spiritualem, qua clarè penetres & intelligas ineffabilem amorem qui eum mouit, vt pro te homo fieret; Ex consideratione passionis pete gratiam compatiendi, ac condolendi cum Christo: atque ita varios affectus postulabis, provt argumentum orationis tuæ admonebit.

7. Hinc iam à primò puncto incipies; & siquid in eo inuenias, quod affectum moueat, in eo perseuera, donec expleueris tempus exercitio tuo assignatum: sin in primo puncto non inuenias affectum, quem velles, aggredere secundum punctum. Et vt summa-

tim dicam, in quacumque conſideratione propoſita reperias exardeſcere pium affectum, in illa ruminanda immorandum tibi eſt; nec vlterius progrediendum, donec in illo affectu deuotioni tuæ ſatisfeceris.

8. Non permittas intellectum curiosè conſiderationes altas, aut delicatas proſequi; ſed eatenus ſolum diſcurſu eius vtere, quatenus ſufficiat ad inflammandã voluntatem, pioſque in ea affectus, & bona propoſita excitanda. Ideoque ex omni conſideratione affectum elice, ex omni affectu ſanctum aliquod propoſitum determi-

natè, & particulariter educito vt ſcilicet, hoc vel illud eo die in honorem Dei facias, hoc vel illud vitium emendes, in hac vel illa te teipſum mortifices. Hic enim omnis fructus eſt orationis.

6. Statuas firmiter apud teipſum, integrum tempus orationi aſſignatum in ea inſumere: nec, niſi plenè elapſo tempore, ab oratione exurgas, quantumuis aridum te experiaris, quantumuis inuenias te varijs diſtractionibus impugnatum: plerumque enim talis oratio in eo qui diligenter reſiſtit, & patienter gratiam deuotionis expectat, ſecurior eſt,

est, maiorisque meriti, quàm si magna deuotionis suauitas sentiretur.

10. Peracta oratione, paulisper teipsum examina, quomodo te inter orandum gesseris & si benè, gratias agas Deo, sin negligenter, proponas emendare, & notes causam cur malè successerit, vt ab ea in posterum caueas.

11. Exercitia, seu mysteria quibus ruminandis teipsum exerces, sint ordinata, vt scilicet ab incarnatione Domini incipiens, inde suo ordine totam Domini vitam percurras non vero inordinatè, & per saltum, modo hoc myste-

rium modo illud incerta electione assumens.

CAPVT XXXVI.

Exercitium ante ſacram Communionem.

1. COnformatio loci ad ſtabiliendam mentem ſit, vt imagineris Chriſtum Dominum, multitudine Angelorum ſtipatum, coram oculis animi intueri, & omnes illas angelicas, & beatas mentes ipſum adorantes maxima cùm reuerentia.

2. Pete humiliter, quandoquidem iam dignetur ad hoſpitium

ge aciem mentis tuæ in ſolum Deum purè, liberè, & quietè, abſque omni tumultu extraneearum cogitationum, & inuocato reuerenter ſpiritu ſancto, recita hymnum Eccleſiæ *Veni creator ſpiritus &c.*

Cum autem teipſum induere paras ſacris veſtimentis, conſidera attentè myſteria, quæ ſingulis veſtibus ſignificantur: & deinceps ab eo temporis articulo, aſſume in te perſonam Christi, quem in hac ſacra actione repræſentas, vt ita coneris omnes actiones externas & internas conformare perſonæ, quam geris.

Quantùm quidem ad compoſi-

poſitionem externam, cura ex ſacrario egredi, veſtimentis æqualiter & decenter fluentibus, inceſſu graui, vultu ſereno, oculis dimiſſis, nihil omnino attendens eorum quæ in Eccleſia geruntur: Voce vtaris demiſſa, graui, ſedata: non præcipitanter, ſed nec ſyllabatim, verum decenti pauſa verba ſacra relegens, & ſanctas ceremonias ornatè & tempeſtiuè peragens: ſingula attentè perficiens, in canone præſertim, & maximè cum ad verba conſecrationis perueneris.

Quantùm autem ad interiorem compoſitionem: cum ad alta-

altaris gradus accesseris, propone tibi ante oculos mentis Christum sponsum ac Dominum tuum in excelso throno gloriæ & maiestatis circumstipatum Angelis & beatis spiritibus qui iamiam descensurus est è throno ad altare, vt animam tuam pauperculam ditet immenso diuinitatis suæ thesauro: & ex tantæ maiestatis intuitu recognosce vilitatem, & nihilitatem tuam, atque ita teipsum interius, exteriusque profundè humilians, inchoa sacrificij actionem: & hanc præsentiam Christi in throno suo sedentis, & deuotionem tuam intuentis conserua

ſerua vſque ad conſecratio-
nem, qua peracta, habes ipſum
deinceps in altari, & intra ma-
nus, & quaſi amplexus tuos
ſacramentaliter præſentem.

In priore memento, ita te-
ipſum geres. Intueberis ſpiri-
tualiter in corde tuo Chriſtum
Crucifixum, & in ipſius plagis
mellifluis omnes neceſſitates
tuas, omnemque indigentiam
tuam depones. Et primam ad
ſanctiſſimum caput ipſius offe-
res miſſam, quam facis ad ho-
norem æternum beatiſſimæ
Trinitatis, & ad gloriam acci-
dentalem Matris Dei, Angeli
cuſtodis, & ſanctorum, quos
in protectores & patronos
tuos

pitium animæ tuæ diuertere, vt omnia ornamenta ad ipſum dignè excipiendum neceſſaria præmittat, quoniam tua paupertas nihil ipſius maieſtate dignum præparare poſſit.

3. Conſidera, quis ſit ille, qui ad te venit excipiendus, ille nimirum qui ab angelo vocatus eſt Ieſus, hoc eſt Saluator generis humani; ille in quo vno repoſitum habes remedium vulnerum tuorum: ille cui tantopere inſedit amor & cura ſalutis tuæ, vt ipſe perſonaliter venerit ad eam procurandam ſuamque interpoſuerit authoritatem, cum periculo honoris, & vitæ ſuæ, vſque ad ignominiam

miniam crucis in qua pependit clauis distentus, plagis dilaniatus, & cruore suo purpuratus. Et in hac consideratione multum insiste, est enim propria Sacramento huic recipiendo, iuxta ipsius Domini præceptum: *Hæc quotiescumque feceritis in mei memoriam facietis.*

4. Considera quid facturus accedat ad te Dominus tuus: nimirum, vt operetur in anima tua, vnionem tui cum ipsius maiestate, ex qua vnione resultabit vita quædam diuina, quam deinceps Christo vnitus, viues. Cibus enim eiusdem qualitatis humores generat

rat qualis ipsemet est: ideoque cibus hic diuinus, non est mirum si animam quodammodo deificet: *Qui manducat me viuet propter me*, inquit ipse Dominus.

5. Considera ad quem veniat Dominus tuus: ad vermiculum terræ, ad vas corruptione, & putredine repletum: & fortasse (quod indignius est) ad inimicum suum, ad contemptorem legum, & mandatorum eius, ad vilem transfugam, qui partes Dei reliqueris pro castris diaboli.

6. Humiliter igitur supplica benignissimo Domino, vt quoniam ipse sua sponte, non

tuis meritis dignatur à te in Sacramento accedere, dignetur etiam te gratia sua præuenire, donis spiritus sancti adornare, vt dignum fias corporis eius sacri receptaculum: sicut simili præuentione in venerabili virgineæ matris vtero domicilium sibi præparauit.

CAPVT XXXVII.

Modus deuotè offerendi sacrificium Missæ.

PRæcedenti meditatione, vel alia simili inflammatus, eijce, ac semoue à corde tuo res omnes sensibiles, & fige

tuos aſſumpſiſti & totius curiæ
cæleſtis: quos omnes ſimul
coniunges in vulneribus vene-
rabilis capitis Domini tui: ora-
biſque eos, quandoquidem tu
in hac valle lachrymarum con-
ſtitutus conaris ipſorum glo-
riam augere, vt ipſi in patria
cæleſti tui memores eſſe di-
gnentur, & particulariter vt
tecum offerant Deo principa-
lem huius Miſſæ intentionem.
Ad vulnus manus dexteræ ora-
bis pro vniuerſo ſtatu eccleſia-
ſtico, pro Pontifice, Cardina-
libus, Epiſcopis, & Paſtoribus
populi Chriſtiani, pro ſtatu
religioſorum, & monialium,
& prælatis eorumdem, pro
qui-

quibus omnibus deuotè offeres hoc ſacrificium. Ad vulnus manus ſiniſtræ, offeres ſacrificium hoc pro ſtatu laicorum, pro regibus, & principibus ac magiſtratibus, populoque vniuerſo: & ſpecialiter pro parentibus, & amicis, alijſque ſecularibus qui ſe tuis orationibus commendauerunt. Ad dulciſſimum cor Chriſti teipſum ſolum Deo offeres, vitam anteactam illi humiliter repręſentans, vt miſericorditer condonet; & præſentem, vt eam ſua gratia dirigat: omnes item neceſſitates tuas ſpiritales, & corporales, valetudinem, tentationes, deſideria, occaſioneſque

que ipsi manifestans omnes cogitationes, verba, opera futuræ vitæ ipsi in honorē æternum eius consecrans: ac denique totum teipsum in ipsius prouidentiam fiducialiter, ac reuerenter resignans de cætero securus, quandoquidem in eius manus res omnes tuas tradideris, qui melius, & diligentius tuum commodum curaturus sit, quàm tu ipse petere, aut sperare potueris. Ad vulnus dextri pedis offeres Missam pro omnibus, qui in gratia, & charitate Dei persistunt, orabisque Deum, vt eos in sua amicitia conseruet. Ad vulnus pedis sinistri offer sacrificium

cium pro omnibus peccatoribus, vt Deus ipſos conuertat, & illuminet: pro pauperibus, infirmis, & quacumque afflictione oppreſſis, vt ipſos ſolari, & liberare dignetur; & tandem pro omnibus, pro quibus orare debes, & teneris, & finem impones huic oblationi per illa verba D. Auguſtini: *Commendo eos quos tu vis & ſcis, & velle me noſti.* Sic onuſtum (vt ſic dicam) Chriſtum omnibus petitionibus, & neceſſitatibus tuis æterno patri in hoc ſacrificio offeres, dicens illa verba pſalmiſtæ. *Protector noſter aſpice Deus, & reſpice in faciem Chriſti tui.* Quo peracto proſequeris

queris actionem Missæ.

In secundo memento, Christum habes sacramentaliter præsentem iam gloriosum, & resuscitatum: cui teipsum vnire conaberis intimo affectu, & intra latus ipsius temetipsum includes, vt ibi tutò requiescas, securus ab omni impugnatione inimicorum: ibi ex animo propones ipsius Christi beneplacitum, deinceps per omnia, & in omnibus operari, & conaberis dulcissimum illum Dauidis affectum induere, cum diceret: *Quid enim mihi est in cælo & à te quid volui super terram?* Tunc offeres sacrificium in particulari pro ani-

animabus defunctorum, & reliquum Missæ prosequeris.

CAPVT XXXVIII.

Exercitium post sacram Communionem.

PRimo repræsentabis tibi ipsi Christum Dominum glorioso Angelorum, beatorumque spirituum ipsum adorantium cętu circumuallatum.

Deinde petes ab ipso gratiã, vt quoniam præter omne meritum tuum dignatus sit sub tectum tuum intrare, dignetur etiam virtutum omnium ipsi placentium supellectilem tibi con-

concedere, & radijs lucis cæleſtis animam tuam illuſtrare, ſicut ſanctum Simeonem illuſtrauit, vt eodem modo Chriſtum venerabiliter, & humiliter amplectens, poſſis cum illo ſene dulciter dicere, Nunc dimittis, &c.

Conſidera illum, quem ſuſcepiſti, eundem eſſe Dominum Deum tuum, de quo ante communionem tam magnifica meditatus fuiſti.

Gratias age ipſi pro immenſo beneficio iſto, quod ſeipsũ tibi cõmunicare, & vnire voluerit: & ſuppliciter pete vt non trãſeunter id faciat, ſed vt tecum perſeueranter maneat.

Conſidera teipſum, quàm indignus ſis tantò hoſpite, quàm pauperem domum, quàm inornatam imò quàm immundam, quàm plenam ſtrepitu paſſionum, & perturbationum Deo tuo exhibeas: & conare dolorem elicere pro offenſis tuis, & verecundiam, ac pudorem pro neglectu, & immunditia animæ tuæ.

Pete tandem feruentiſſimo deſiderio, vt ipſe, qui eſt rex gloriæ, & fons totius puritatis, animam tuam ſuis ornet virtutibus, omneſque ſordes tuas aqua cæleſtis gratiæ emũdet, atque ita inſeparabiliter teipſum ſibi vniat, & coniungat,

gat, vt nulla res creata te ab ipſo ſeparet: ita firmiter cubiculum animæ tuæ claudat, & ſignaculo amoris ſui obſeret, vt ipſe ſolus in eo ſemper quieſcat, vt nullus vmquam alius hoſpes admittatur.

CAPVT XXXIX.

Examen quotidianum.

AD conſcientiæ tuæ munditiam conſeruandam, omni die in ipſam deſcendere debes, omnes eius angulos diligenti examine diſcutiens, vt ſiquid ibi lateat ſordidum, ſtatim eliminetur.

Mane igitur tria facies. Primo gratias ages Domino Deo pro omnibus beneficijs anteacta nocte receptis, & in speciali, quod te à morte subitanea, & ab insidijs diaboli liberauerit. Deinde offeres Domino ex toto corde tuo, omnia, quæ eo die cogitaturus, loquuturus aut acturus sis: & pete à beatissima virgine vt hanc tuijpsius, actionumque tuarum oblationem purissimis manibus suis vnigenito filio suo vnà tecum præsentet. Tandem fiduciam ex diuina assistentia concipiens propone firmiter cum diuino auxilio, ne minimo quidem pec-
cato

çato veniali Deum eo die offendere.

Noctu autem parum antequàm decumbas, examines teipſum quomodo huic propoſito ſteteris. Prius autem quàm ad examen ipſum venias, cogites tibi Deum præſentem cui rationem diei exacti ſis redditurus: & conare affectum pudoris & confuſionis excitare, ſicut ſeruus ante indulgentiſſimum Dominum: vel ſicut miles perfidiæ reus aſtaret coram Rege ſuo, à quo ex plebeja fortuna ad ſummum gradum nobilitatis fuerit euectus: multò maiori pudore debes tu ſuffundi, conſiderans

teipſum aſtare coram Deo, cui tam negligenter inſeruieris, quem tam audacter offenderis.

Primum itaque gratias ages Domino Deo pro vniuerſis beneficijs acceptis ab inſtanti creationis, ac natiuitatis tuæ, ad illam vſque horam: ſpecialiter pro beneficijs illo die acceptis: Inuitabis omnes Angelos, ac ſanctos Dei, omnes fideles, præcipuè beatiſſimam virginem, vt te ad gratias dignè agendas adiuuent: & particulatim beneficia recenſe, creationis, conſeruationis redemptionis, vocationis ad fidem, remiſſionis tot, ac tantorum

rum peccatorum, & quod tot annos conuersionem tuam expectauerit, &c.

Secundo pete lucem, & gratiam cognoscendi defectus, negligentias, & peccata, quæ eo die commisisti, doloremque, & contritionem pro eisdem: quia enim tam multa sunt, sine diuina luce non possumus ipsa agnoscere, nec sine eius auxilio grauitatem, & enormitatem eorum dignè ponderare.

Tertio discurre per omnes horas diei, & examina diligenter, quid in quauis cogitaueris, dixeris, feceris, vel omi-

ſeris, vt ita aduertas, qua in re Dominum offenderis.

Quartò (quod præcipuum eſt in hoc examine) coneris ſummum dolorem excitare pro offenſis commiſſis : ita vt ex animo magis triſteris, Deum offendiſſe, quam ſi quiduis, etiam moleſtiſſimum paſſus fuiſſet : Et procures vt dolor hic ſit, non propter metum ſupplicij, ſed propter reuerentiam Dei, propter ſummam æſtimationem diuinæ maieſtatis, & quia Deum ſuper omnia amare, ac reuereri cupias, & deinceps amaturus, ac reueriturus ſis.

Quintò tamdem pete veniam præteritorum, & propone firmiter emendationem futurorum, particulatim promitte, ac ſtatue propter amorem ipſius, hanc, aut illam occaſionem peccati euitare; hanc aut illam opportunitatem teipſum emendandi amplecti.

Quod ſi in examine iſto inuenias, non ita multa fuiſſe errata tua, vt inde ad dolorē, aut pudorem mouearis: totum hoc acceptum feras diuinæ miſericordiæ, non tuæ diligentiæ, aut virtuti: & reuoces ad memoriam anteactæ vitæ pec-

cata: & cogites aliorum in sæculo lapsus, quibus multo fædius, lapsus fuisses, nisi Deus te diuina gratia sua vltra omne meritum tuum, imo cum multis demeritis tuis præuenisset.

CAPVT XXXX.

Conclusio totius operis.

MVlta essent adhuc dicenda, sed hæc impræsentiarum pro concessa mihi facultate dixisse sufficiat. Et sanè si tu hactenus dicta, memoria retinere, opereque comple-
re

re ſtudueris; non parum, ſed multum ſatis, & didiciſti, & laboraſti.

Scias tamen ob intellectus tui imbecillitatem, & meam, qua in hoc ſcripto vti oportuit, breuitatem; tibi neceſſarium eſſe, vt omnia hactenus tradita, ſtudioſiſſimè mediteris. Per diligentem enim meditationem, & continuam exercitationem, magnum robur ſpiritus tibi certo conciliabis, ad ſuperandos, profligandoſque cunctos hoſtes tuos.

Vnuſquiſque ergo apud ſe ipſum ſtatuat, ſe propoſita hactenus arma in manus ſumere, con-

contraque hostes suos strenuè, viriliter constanterque dimicare velle. Pugna enim hæc eiusmodi est, vt nullus hominum eam possit subterfugere, sed singulis quibusque omninò pugnandum sit. Qui enim non pugnat, hic perpetuo victus, mortuusque iacebit, quicumque fuerit.

Sed nec vlla spes est Pacis, quamdiu nobis cum his hostibus negotia sunt; & quidem omnium maximè nocent his, qui cum eis pacificè viuere, & quasdam velut inducias pacisci voluerint. Tu ergo eos, quantumlibet poten-

tes, & truculenti fuerint, ne timeas: quia omnis eorum potentia, ac impetus, est in manibus supremi Ducis militiæ Christi Domini nostri, propter quem tu pugnam hanc subijsti. Ob idque nemo in hac pugna superatur, nisi sponte sua voluerit.

Nec te terreat, aut pusillanimem reddat, quod Dominus Deus tuus propter quem pugnam hanc ingressus es, suum auxilium ad vincendum hostem, nonnumquam diutius differat. Certissimè enim tibi persuadere debes, ipsum Deum, ob summam bonitatē, & omnipotentiam suam, omnia,

nia, quæ nobis ſuis militibus in quibuſcumque rebus, negotijſque eueniunt, præſertim incommoda, aduerſaque in noſtram vtilitatem dirigere, & vt in optatiſſimum finem exeant, benignè prouidere.

Hæc meditatio generabit in te cor excelſum, ac conſtans ad pugnandum. Proindeque etiamſi victoria, nonnumquam ſequatur tardius, aut diutius differatur: credas firmiter id propterea fieri, vt latens infra te ſuperbia excludatur, vtque humilis fias, ac maneas: Vel vt in virtutibus continuê magis, magiſque proficias,

cias, & miles tandem exercitatus reddaris. Nam per varias, continuasque pugnas homo exercetur, multumq; proficit in arte pugnandi: aut saltem obtinet aliud quoddam bonum, quod Deus in vtilitatem eius benignè, sapienterq; aliquandiu occultat.

Propterea, dilecte fili, alacri, & heroico animo ingredere hanc pugnam; ne sis ingratus Domino Deo tuo, qui tantopere dilexit te, vt seipsum propter te, in mortem tradiderit. Et attende diligenter ad omnem voluntatem, omniaq; mandata ipsius, vt & omnes ad vnum hostes tuos penitus

extirpes, atque profliges. Quamdiu enim vnicum ex ipsis viuere ſines, erit tibi feſtuca in oculo, & in latere lancea, quæ te à glorioſa victoria ſemper impedient.

FINIS.

INDEX CAPITVM HVIVS OPERIS.

Quod

INDEX.

De

INDEX.

